NOWA CHATA
LWÓW, 1939 Nr 11–12

НОВА ХАТА

двотижневик

На святі Рідної Школи

ЛЬВІВ • 1939

Ч. 11-12.

НОВА ХАТА

ДВОТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

РІК XV. 1. ЧЕРВНЯ 1939. Ч. 11-12.

NOWA CHATA, DWUTYGODNIK KRZEWIENIA KULTURY DOMOWEJ, Rok XV, 1. czerwca 1939. Nr. 11—12.

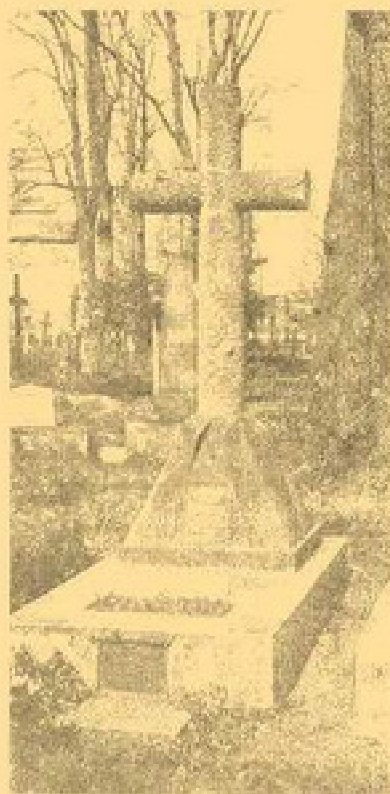
Могила Лесі Українки в Києві.

Павло Усенко

І думаю я так —
живуть вони в мені,
Ці люди, зварені в бою вогнем.
Могил нема —
степи, пасовища, долини вдалині,
І все як прапором укрито те
квітучим днем.

Куди не йду, а слава їх, що хвиля, —
Я бачу — край зелений мій,
цвітистий мій співа
Усім, усім, що голови в бою зложили,
Що ні могил, ні ймень навіть —
одна трава
Шумить...

І тут, і саме тут, як монумент
зростає в небовидах —
Підносяться вони в мені,
ці шуми трав,
Як пісня в память тих,
що, умираючи, вітрам
Повіли про любов до славної вітчизни.

Могила Наталі Кобринської в Болехові.

Прогулька до Лолина — оселі Франкової Музи

Це невеличке, нікому невідоме сільце в глибоких горах долинського повіту, замітне для нас як оселя першої музи Франкових пісень — Ольги Рошкевич і на місце спочинку, незабутньої, а всеж таки забутої виховниці жіноцтва, директорки Українського Інституту для дівчат — Марії Примівни.

Тому я, пробуваючи одного року на феріях у Струтині Нижньому, місцевості, де зберіглося багато історичних памяток, переказів, могил (м. ін. могила о. М. Колесси — батька наших учених) — вирішила вибратися до Лолина.

Зо мною вирушила п. Евгенія Бохенська. Вона з кругу перших галицьких піонірок самостійної жіночої праці, одна з перших учительок-народничок, що їх досі не оцінили. Вона з тих жінок, що гуртувалися довкруги Івана Франка і за його ініціятивою та проводом пробували свого пера. Вправді не є вона відомою письменницею, хоча й друкувала дещо в ЛНВ. й інших журналах. Вона посвятилася виключно учительській праці так, що слава про неї, як про зразкову вчительку в Перегінську, лунала по цілому повіті. Я ще дитиною чула про неї, а в моїх мріях вона була мені ідеалом доброї вчительки.

Як дуже я хотіла познайомитись з нею, розпитати про Франка, якого вона знала „особисто"! Але я була надто несміла, щоб написати до незнайомої. І так — ми познайомилися щойно в Струтині. У квітнику п. Бохенської, де згадували ми неодну літературну подію з доби Франка, зародився наш плян вибратись разом у дорогу до Лолина.

Прекрасний погідний ранок срібним полиском відновив струтинську церкву, яркими красками розмалював квітничок коло школи. Рушаємо в дорогу. Вона стелиться між полями і деревами, рівна й ясна. Минаємо торфовища в Струтині, далі містечко Долину зо славними „салінами", простуємо через німецьку кольонію Обліски на Велдіж, минаємо Пациків, звертаємо вже на гірші дороги Грабова, де повно вибоїв і розвалених мостів.

Пригадую собі, що часто чула я про вчительку *Меланію* Булу. Вона жила в Грабові, зовсім самітня, писала поезії і різьбила в дереві. Про неї кружляли ріжні оповідання. Стрічала я її вірші в ЛНВ, але ніколи не мала нагоди познайомитись із нею та оглянути її різьби.

Грабів привитав нас досить непривітно, небо захмарилось, зачав падати дощ, а за Максимівкою порядна злива і буря. Спинитись не було де і ми мусіли їхати далі. Вкінці вїхали в Лолин. Сільце зовсім незамітне, у вижолобині між горами. Церква і приходство нові,

Ольга Рошкевич

Кліша власність „Жінки"

хати досить порозкидані. Не знаємо де спинитися, а треба шукати захисту. Наше вчительське минуле дає нам право шукати притулку в школі. Школа Лолинська стоїть на горбку — наче замок. Гарний, новий будинок, обведений городом і садком.

Господар і господиня просить непрошаних гостей у хату і довідуються, що це дві поклонниці Франка, вибрались у Лолин, щоби в оселі Його Музи — почитати перші його вірші писані для неї.

Господарі жалували, що їхні етнографічні записки десь на горищі, а то було б цікаво Ї це прочитати. Цікаво було порівняти з теперішнім станом опис Лолина із 1876 р., що подав Франко у вступі книжки:

„Лолин, це невеличке гірське сільце, має около 80 хат. Воно лежить недалеко ріки Свічі, серед лісів у дуже бідній околиці. Тамошнє населення, відтяте від решти світа і прибите нуждою, не має майже ніяких заробітків, ніякого промислу .Від коли громада в сервітутовім процесі втратила велику частину полонин, віддалених на кілька миль від села, на користь дібр греко-кат. митрополії в Перегінську — люди не можуть навіть випасати овець. Головним джерелом їхнього заробітку є худоба, що її випасають на найближчих горах, а також нуждена земля, що родить тільки овес та бараболю і дуже рідко жито і ячмінь*).

Поживою людей є переважно вівсяний або змішаний із ячмінним хліб, бараболя, а також вівсяний „чир", ц. є. лемішка, розпущена водою. Рідко коли появляється у них на столі набіл. В літі зате споживають більше огірків і грибів, хоча огірки дуже скупо родяться у городцях, дуже нуждено управлених. Нещастям цього сільця є його положення у вижолобині і часті дощі, що сполікують з похилених нив всякий навіз до потока. Місцева приповідка каже: „Лолин — голий — довкола ліс, а в середині єдин біс".

Такий був Лолин в часах коли молодий ґімназист дрогобицької ґімназії Іван Франко — вибрався до свого товарища, сина тамошнього пароха о. М. Рошкевича. „Вразив сімю пароха своїм убранням: він був у чорному, довгому сурдуті, в краплистих штанах, у чоботах із довгими халявами, а від такого вбрання відбивав чорний мягкий капелюх із широкими крисами. На плечах ніс на патиці пакунок у краплистій хустині. Виглядав дуже бідно. При обіді розмовляв сміливо з парохом і його дружиною, але на товариських формах не розумівся"*). Всеж таки між цим мужицьким сином і дочкою пароха завязалося цікаве листування , а потім глибоке кохання. „Вони рішилися — віддати життя своє боротьбі за свободу: свободу народа від чужовластва, свободу людини від пут, які на ню накладають другі люди і нещасно уладжені суспільні відносини, свободу праці, думки, науки, свободу серця і розуму. Вони розбирали між собою живо ті нові, високі думки, слідили їх розвиток в цілім сучаснім світі, радувалися новими їх прихильниками, старались уґрунтувати на них весь свій світогляд"*). Вони записували народні пісні, незнані бойківські слова, читали й перекладали. Франко, що мав тоді псевдонім Джеджалик — писав і перекладав багато. Писав повість „Петрії і Добущуки", що її дія відбувається в недалекому Перегінську, перекладав Фавста, писав для аматорської вистави драму „Три князі на один престол", складав вірші на свято Шевченка,

*) Пропускаємо тут опис одягу та житла лолинських бойків.

*) М. Возняк: Автобіографічний елемент в оповіданні Франка „На дні". Живе Слово 1939 від ч. 1.

працював, планував і молився за щастя Ольги. „Най Бог крім Твоєї любови не шле мені щастя, — но всяке щастя, всяку радість най шле Тобі"! Франко намовляв Ольгу до поважної праці, яка дала б їй удержання — це є письменницької праці.

„І Тобі, моя дорога Ольдзю, конечно подумати о якімнебудь занятті, котре би не тілько робило Тебе близшою мені, збуджуючи для Тебе поважане і узнане і тим самим скріпляючи нашу любов, але, в разі конечної потреби, могло яко-тако запевнити Тобі удержане, — не тепер, але пізнійше. Впрочім, Ти ж і сама знаєш, що приятнійше і свобіднійше жиєся, хоть і вкупі з другими, але знаючи, що не з твоїх рук я їм і маю власну волю у всьому. Єдина, не заперта і доступна для Тебе дорога се писательство. На тій дорозі Ти ще не пробувала своєї сили, — тож і сказати годі, чи і що Ти можеш на ній удіяти. Але подумай і те, що виступаючи перша у нас на тім поли, Ти можеш зробити велике вплив на других женщин, що Твоє образоване, вправді не специяльне, але більше загальне, дає Тобі перед наперед усіма майже женщинами у нас, і вкінци, що й моя рука, оскілько се в перших початках потрібне, не відкажеться ніколи від помочи для Тебе".

Пересилаючи їй до перекладу IV том творів Золя писав:

„З переводом нішо кваnитися, волиш пробувати своїх сил в оригінальних шкіцах. Дуже би ми було приятно, якбим міг яким способом дістати перші плоди Твоєї праці".

Ольга справді взялася до літературної праці. Перекладала твори Золі і оп. Марії Софії Шварц: „Сімнадцяті і двадцятьперші уродини" — видруковані в Альманаху „Дністрянка" в 1877 р. (ст. 33—50) під псевдонімом Надежда***.
Здавалось, що їх щастя велике і повне. Однак арешт Франка в 1877 р. — розбив їхню долю, зломив їх життя, що поплило від тепер окремими струями. Як героїчно боролися вони з долею, яких способів не добирали, щоб тільки не розходитись! Та життя було сильніше. Воно створило Ользі такий тяжкий побут в рідній хаті, що вона рішилася на фіктивне подружжя з В. Озаркевичом, думаючи, що так легше буде їй пережити горе. Ще в Лолині відбулося її весілля, ще з Лолина післала вона Франкові помадки зо свого весілля. Які гіркі були Франкові ці помадки!

Дальше життя вже не звязане Лолином. Памяткою цього часу є „весільні пісні" з села Лолина, що вона зібрала, а Франко опрацював. Ольгу Рошкевич і Івана Франка зєднали на все „весільні пісні" — села Лолина.

„Добраніч, матінко, добраніч
Іду від ти, моя мамко
На всю ніч,
А від ночи моя мамко
На ввесь день
А від днини моя мамко
На ввесь рік
А від року моя мамко
На ввесь вік. (№ 117).

Яка шкода, що нема у нас збірного видання творів Івана Франка, як сумно, що так мало-мало знаємо про Франка-людину. І чому? Невже ми забули? Чиж можна забути Його? Чи для наших дітей Він стане вже „клясиком", „обовязковою лектурою"? І „Зівяле листя" — не хвилюватиме своїм глибоким трагізмом, і „Мій Ізмарагд" — не навчатиме своєю високогуманною етикою, і „Семпер тіро" — не вспокоювати своєю мудрістю? Чи в портретах Івана Вишенського, Мойсея — перестанемо шукати душі великого трагічного каменяра на шляху поступу? Чи забудемо його повісті, де відбилося життя кількох десятиліть, — його критичні студії, його наукові праці? І Його, невтомну людину праці і змагання, що вибився з низів на верхи суспільности — і своїм гарячим серцем хотів усі шари своєї громади стопити в один моноліт?

—o—

За гутіркою не стямились ми, що пізня пора і час вертати до дому. На дворі випогодилося й ми рішили пройтися по селі. Малий синок наших господарів був нам за провідника. Ми оглянули церкву і пішли на цвинтар. Цвинтарів у Лолині аж чотири. Наш молоденький провідник радий був би нас повести усюди, але роса і болото не дуже заохочували. Так ми й не бачили давнього цвинтаря, ні цвинтаря, де ховали померлих на холеру і де має бути похований о. Рошкевич. Ми йшли на могилу директорки п. Марії Примівни. Памятник на могилі зарослий кущами і буряном так, що його майже не видно. Могила зовсім занедбана. Сумно.

Ми стоїмо мовчки. Кожний думає свою думку. Нараз задзвеніли дзвіночки коров — і покотилась по горі мельодія сопілки. Пастушок грає. Простенька мельодія у супроводі дзвіночків, серед тиші цвинтаря, вливається в серце гарячою струєю. Пригадалася похилена постать, трохи суворі очі і ніжні руки, що гладили голову як мама. І слова, що додавали віри в свої сили і охоти до праці.

Силою заганяю сльози у схвильоване серце, щоби тільки голосно не зaридати. Коли б так погода, то можна б було лишитися тут довго-довго і слухати простенької мельодії в супроводі дзвіночків. А так треба збиратися у дорогу. Щирим серцем дякуємо гостинним господарям за все добро і просимо записувати все, що можна зібрати від людей. Мостимося на фіру і їдемо іншою дорогою. Минаємо Долину і горами на Лопянку, Струтин Вижний — вертаємось до дому.

Марія Деркач

Могила Марії Примівної в Лолині

Наше дозвілля

Дозвілля! Вільні хвилини! Про них мріємо при щоденних обовязках, підчас них набираємо сил до праці. Це нове поняття, що його стараються унормувати. Що більша механізація нашого життя, то більш ріжноманітне мусить бути дозвілля.

Яке дозвілля української жінки? Маємо вже кадри жінок-фахівців, маємо жінок на висунених, відповідальних становищах. Як проводять вони вільні хвилини? Якого відпруження шукають вони після втомливої відповідальної праці?

ІРИНА БОНКОВСЬКА
прокурентка Зем. Банку Гіпотечного

Панію Орисю Бонковську, прокурентку Земельного Банку відвідую в її помешканні. Його стилеве уладження, море зелені перед вікнами та ціла атмосфера хати вдаряє якимсь спокоєм, простотою та особливо витонченим смаком. Це мешкання, а зокрема його стилеве уладження є теж темою нашої розмови у перших хвилинах. Але як переконалась я, ми при тому не відбігли зовсім від засадничої теми розмови про дозвілля. Бо вже перша відповідь на питання про дозвілля, звязана з цією хатою: „Кожну вільну хвилину, стараюся перевести в хаті, найбільша приємність могти трохи „помешкати"" Це дає найкраще відпруження та відпочинок. Кожна дрібниця „до хати" є джерелом радости. Нераз тягнуть знайомі ввечорі в товариство, до клюбу й дивуються, що волію йти до дому. Але коли провести ранок у рухливому банку, а пополудні або на засіданні чи знов у бюрі, а все серед метушні і людей, тоді відпруження можна найти у цілковитій зміні окруження, а власне в атмосфері власної хати. Тут жде добра книжка (хто має так мало часу, той мусить читати тільки добрі), але навіть, коли доводиться часом ще по повороті з бюра ладити обід, то й це приємно. Очевидно й неділя рано сходить на цю милу хатню крутанину, якщо тільки цей недільний ранок вільний.

В хаті якнайменше розмов про бюрові клопоти. Хіба в неділю, коли вже ці справи затратять свої гострі риски, тоді мило розказати собі взаїмно про все, що було в тижні.

В літні неділі та свята є ще одна приємність — це йти за місто. Звичайно

більшим товариством на цілий день! Коли погода не дуже дописує, то хоч на коротший прохід в самому місті. Про який відпочинок мріє п. Орися? — Малий вікендовий домик, куди можна би виїздити на вільні дні. Далеко від міста і його гамору, між сонце і зелень. В місті, в зимі є ще очевидно ріжні можливості проводити вільний час. Це кіно, куди часто йдеться цілим товариством, є театр і т. п.".

Стільки п. Орися про своє дозвілля! Останній погляд на її кімнати ще раз дає мені відчути й зрозуміти, що перебувати в цій хаті це справді найкраще дозвілля. **У.**

СОФІЯ ФЕДОРЧАКОВА
директорка школи ім. Шевченка

Вчительське званки вже має в нас свою традицію. Вчительки з інтелігентного жіноцтва станули перші до праці.

Перші їх кадри засівали зерно знання у сільських школах, потім дальші йшли в місто, щоб здобути для нас його дітвору. Школа ім. Шевченка має свої заслуги в цьому, а її управителька п. Софія Федорчакова, загально знане імя.

Говоримо про дозвілля. П. управителька має про те свій вироблений погляд.

— Колись, у перших роках своєї вчительської праці, я щороку на вакації виїжджала. Швеція, Італія, Швайцарія... Подорож показувала мені інші обрії. Цілий рік укладала пляни, потім вдихала повними грудьми оте чуже, невідоме життя. Важко було вертатись у вузькі, галицькі обставини. Але це всеж таки давало житєвий розмах...

— А тепер? Вчителька має нібито вільний час, що ввесь занятий підготовою шкільних імпрез, сходинами, тощо. А управителька має окрім того відповідальність за установу і це не дає ні хвилинки спокою. І велику канцелярійну роботу.

— А вакації? — питаюсь.

— Вакації тимбільше. Тоді звичайно в школі переводять ремонт й іде підготова до нового шкільного року. Стараюсь виїхати десь щороку, але все з почуттям „краденого" часу. Пізніш мушу це надолужити подвійним вкладом праці.

Питаю про замилування.

— Прийшло зректися всіх давніх. Нема часу на відчити, музику. Залишилось тільки читання книжок і то прихапцем, при обіді, в трамваю. Це одне, що дає відпочати нервам і переносить в інший світ.

— Але тепер не час нарікати, додає з усмішкою. Потребуємо скріплення, напруження всіх сил. Прикро тільки, коли в батьків сттрічаємо нераз мало вирозуміння для нашої праці. Як часто забирають нам дорогий час пустою балаканиною або утруднюють виховні заміри!

СТЕФАНІЯ МОНЦІБОВИЧ,
власниця швальні біля „Емка".

Заходжу до крамниці тоді, коли менший рух, себто в полудневих годинах. П. Стефанія Монцібович витає мене милою усмішкою.

— Мій вільний час? Правду сказавши, я такого не маю.

Починаю настоювати. Пригадую вечорі, неділі. Крамниця ж тоді зачинена! Моя співрозмовниця сміється лукаво. — А хата, а діти? пригадує. Самі знаєте...

Але я не вступаюся. Діти ж уже дорослі, пригадую. Хата невелика...

Обличчя п. Монцібович поважніє. — Коли таки направду хочете знати, то вам скажу. Я таки дійсно не маю вільного часу. І не через хату чи діти, а через своє підприємство.

— Так, воно мене всецііло абсорбує. Правда, здавалось би, що проводжу в ньому години приписані. Але це не вистачає. Наприклад у крамниці звільнююсь в обідовій порі на обід. А тоді саме прийде хтось, що теж занятий як і я в обідовій порі полагоджує свої справунки. Треба його полагодити. Також увечорі протягається часто звичка крамнична пора. А коли приходжу додому, то щойно починається праця. Обдумую замовлення, що я дістала того дня, пе-

регладаю записки, скільки зроблено, скільки є матеріялу, що треба замовити. Одним словом укладаю плян праці на другий день. Бо вранці треба прийти до

швальні вже з готовим розкладом праці для кожного.

— А в неділю?

— У неділю маю більше відпочинку. Тоді вранці довше сплю, йду до церкви, пізніше звичайно в мене хтось на обіді з дітей або рідні. Взагалі в неділю полагоджую „родинні справи". Я ж поза своїм фахом — мати і бабуня, додає зо сміхом. Оце й мій відпочинок.

Починаю говорити щось про відпруження нервів. Про потребу контрасту між відпочинком і працею.

— Це все правда, каже моя співрозмовниця. Але ми на те не можемо собі позволити. Я свідома того, що може й забагато уділяю швальні своєї уваги. Але в нас брак купецької традиції. Її треба надолужити. Те, що інші народи вже „мають у пальцях", оту купецьку орієнтацію, вироблений підхід до тих справ, устійнені засади, мусимо здобувати щойно крок за кроком. І тому мусимо вкладати в те більше енергії, як хто інший. Тому мій вільний час так виглядає.

Нема ради! Коли такий наш час і такі вимоги.

— В такому разі розкажіть мені, як ви провели б вільний час, коли б справді його мали?

П. Монцібовичева всміхається. — Го-го, що ви хотіли б знати!

Але коли я не вступаюсь із цим запитом, чую врешті, що найрадше вона читала б. — Бракує мені книжки, це я відчуваю. І все мрію про те, щоб читати все те, що в нас виходить. Взагалі, мрії! Навіть у мене вони є, не дивуйтесь! Знаєте, що я собі дуже бажала б? Поїхати колись в рідне село. Я виросла на Поділлі, в Чортківщині. Побачити ще раз рідні лани, вдихнути запах піль, а над усе поговорити з людьми, що колись там жили. Все мрію про таку подорож... у минуле.

Бажаю, щоб вона скоро здійснилась і виходжу з гамірної крамниці. **Л.**

ДР. ЯРОСЛАВА КРИШТАЛЬСЬКА,
лікар-рентґенольоґ

Др. Кришталльська пересвітлює рентґеном у „Народній Лічниці" цілими ранками, а часто ще й пополудні. Темне, без світла приміщення, слабо провіяне й душне й очевидно довгі черги нетерпеливих пацієнтів. — Чи ж можна дивуватися, що після такої праці перед-

усім хочеться воздуху, сонця і зелені? Чи можна дивуватися, що у першій відповіді на моє питання про дозвілля, що його поставила я др. Кришталльській, є власне сонце, воздух і зелень. „Відчуваю брак повітря", каже п. доктор. Користаю з кожної хвилини, щоб виїхати з дітьми з міста". Не лиш на час вакацій, які бувають у лікарському фаху короткі, а й часто розложені „на рати", але й кожний вільний день стараюся перевести за містом на воздусі і сонці". Кожню неділю чи свято переводить переважно поза містом. Спортом не займається, але з замилуванням ходить на мечі копаного мяча. Тут теж, поза спортовою емоцією принадливим аргументом є можливість перебувати на свіжому воздусі. Ця туга за сонцем викликана не так модним тепер запалом до опалювання. „Це в мене самооборона — каже п-ні доктор — я відчуваю як мій організм прагне сонця. Брак світла й сонця підчас праці викликує цю тугу! Це інстинкт самооборони" — повторює. „Поза фаховою працею є домашні обовязки й діти, які щораз то більше домагаються, щоб ними занятись. Зо старшим треба переробляти лекції музики, але й молодша домагається від мами уваги. А до того секретарювання у кількох Т-вах! Хіба ж поза цим лишається багато часу на дозвілля? По праці треба трохи відпочити, а потім часу лишається так мало! Часом концерт, як ось і сьогодні в Музичному Інституті, чи інші імпрези. Ось і все.

Якщо йде про мрії, то добре було б колись вибратися у подорож, у чужі краї. Але позатим, хоч праці багато й мало часу, то не заміняла б свого заняття.» — Хіба ж це не багато, коли людина може так сказати?!

У. С.

ІРИНА ДОМБЧЕВСЬКА,
пропагаторка Центросоюзу на львівський повіт.

— Напишіть до „Нової Хати", як проводите вільний час та свою відпустку — каже мені редакторка п-ні Бурачинська.

— На цю тему розписали ми анкету до жінок, що працюють фахово. Хочемо зібрати цікавий матеріял.

Але як? Розбурханий світ хитається між миром і війною. Наголовки газетних афішок переганяють у сензаціях одні одних.

Часописі пишуть: Робіть запаси. Купуйте те і те.

Вірте, слухайте, працюйте — кличуть кооператори.

А ти живеш собі саме такою малою кооперативною мурашкою. Хочеш держати нерви у жмені і працювати якби нішо. Так хіба найліпше.

Як переводжу вільний час?

Каже один мій бюровий товариш, що мені навіть відпустки не треба, бо я все на відпустці. Інші сидять при бюрках, числять, пишуть, телефонують, полагоджують торговельні справи. А пропагаторка (бо властиво така наша офіційна назва) їздить, ходить, а радше бігає, ґоворить, плянує по і теж пише. Прийде неділя чи свято, треба виїздити, бо людей на селі тоді лекше зібрати.

А коли поміж поїздками і заняттями найдеться вільна хвилина, то треба її використати на читання фахових річей. Щоби відновити і доповнити своє знання.

Проходів уживаєте до схочу підчас праці на селі. Ходиться від весни до пізної осени найбільше пішки, то вже в дома вибираєте радше відпочинок.

З часописом у руках спочиваєте собі у власній кімнаті, на тапчані чи отомані, слухаєте радія і дрімаєте.

При поїздках нема коли виспатися. В день ви заняті своєю працею, в вечорі сходинами, розмовами. Нічліг у га-

мірній селянській хаті не дає доброго сночинку, бо люди живуть там іншим життям, встають дуже раненько, голосно зачиняють двері, а всі сільсько-господарські тварини своїми раннішними перекликами та розмовами — нагадують, що вже днїе.

Приходить час відпустки. Хотілось би поїхати десь далеко, залишити за собою клопоти і всі відгуки світових подій.

Не люблю їхати кілька разів у те саме місце. Враження, які перший раз відбираєте, напевно стратять, якщо повторились би вдруге чи втрете.

Дуже люблю Бойківщину. Видається, що Гуцульщина все більше відвідувана і що до кожної місцевости втиснулися вже бажані і небажані гості.

У бойків все бідніше і скромніше і літників менше, а треба й про них памятати. Видається, що Опір, Свіча чи Чечва шумлять інакше, ніж веселий Прут чи Черемош.

Одного року завдяки моїй знайомій, що заохочувала мене колись приїхати — перевела я одну відпустку в Струтині нижнім, теж у Долинщині.

Село дуже вигідно положене, хоч ще зачислюється до Підгіря і цікаве. Чечва пливе під високими, урвистими берегами, веться, як кинена на вітер лента. Хати чисті, багато садовини.

На високому узгірю над рікою сільський цвинтар. Стільки на ньому овочевих дерев, що хрести криються між ними.

Громада дітвори вживає розкошів купелі і безжурної забави. Розкудовчені чуприни гарно збудованих хлопців розвіває вітрець на те, щоб по хвилині вони були знов у воді. Хлопці — мистці у плавбі, а всі разом з дівчатками будують собі будівлі з каміння, приспівують свої коломийки. Їхний сміх несеться з водою.

Мами перуть білля, стелять полотна на сонці. Пахне свіже сіно. Не бачите довкола цивілізованих людей з міста. Задивилися, книжка покотилася з берега. Правда — ви мали її читати. Але навіщо? Життя, примітивне, довкола вас, це жива книжка.

В мені є зацікавлення для бойківської ноші, вишивок, образів, радо їх збираю, списую. Дещо передаю до Музею Верховини в Стрию, бо це його район.

Але так перевести відпустку може той, в кого є сентимент для села, хто вибачливий на деякі недостачі і невигоди. Люди, які все і всюди є невдоволені, нехай шукають спокою у вигідних, дорогих пансіонах.

При кінці кожної відпустки починаєте думати про те, що треба робити по відпустці. Який плян праці зложити і т. д.

На другий день по повороті, коли китичка гірських квіток нагадує вам безжурні дні — забігаєте до свого бюра. Випитуєте за новинами з радістю беретеся до своєї праці. Їдете у свій те-

(Докінчення на ст. 8)

Ще про фахову освіту

З кінцем шкільного року виринає питання фахового вишколу нашої молоді. Сотні молодих дівчат і хлопців питає себе й батьків: що далі? Кудою йти, за що братися?

Від одного-двох літ помітний у нашому суспільстві перелім у тій справі. Так, як давніше спрямовувано молодих дівчат майже автоматично до ґімназій чи вчительських семинарій, так тепер йдуть вони до фахових шкіл. Наші фахові школи зазнали небувалого розросту. Кравецька ґімназія СС. Василіянок, кравецька школа „Труду", купецька ґімназія „Рідної Школи" відчули особливо цей приплив молоді.

Рівночасно повстають нові фахові виховні установи. Кооперативний ліцей у Львові, кооперативна школа в Яворові, торговельний ліцей у Перемишлі, господарська школа СС. Василіянок у Станиславові. Знак, що суспільство зрозуміло вагу практичного навчання.

Правда, це зрозуміння прийшло доволі пізно. Цілі кадри жіночої молоді мусіли „змарнуватись", чекаючи роками на вчительську посаду, а врешті й пропасти для свого народу на заточенні. Доволі пізно батьки зрозуміли, що їхнім дітям треба переставитись на інший фах.

Тому й цей приплив молоді до фахових шкіл такий стихійний, загальний. Недавно тому відбулася в одній львівській народній школі анкета на тему „Яке я виберу звання?" Хлопці відповіли, що хочуть бути вояками (моряками, летунами) або купцями. Дівчатка мріють про фільмову карієру, хочуть бути фабрикантками, бажають вийти заміж. Ніхто не висказав бажання університетської освіти, навіть для вільного звання (лікар, адвокат).

Чи це не прикметне для нашого молодого покоління? Воно свідчить також про наставлення батьків, бо з нього черпає дитина свій перший досвід.

Та водночас це наставлення батьків наводить на ріжні міркування. Чи розуміють усі також, що це фаховий вишкіл? Чи свідомі вони, що їхня дитина не лише вивчає нового фаху, але мусить придбати інший підхід до життя? Що ця перебудова нашого суспільства вимагає не лише нових верстов, але й нової, іншої психіки?

Мабуть більшість не зясовує собі цього. Тому стрічаємось із випадками, що абсольвенти фахових шкіл не виконують свого звання. Що бувають розчаровані початками, не вміють дати собі ради з клієнтелею. На запит, поставлений одній абсольвентці кравецької школи, чому вона не отвирає робітні, дістала я таку відповідь: „Так важко зносити химери клієнток! Самі не знають чого хотять!" Зносити химери бюрового шефа іноді далеко важче, але це вже втерлось, вже принятe, як прикмета бюрового фаху. А химери клієнток, ні це за важко!

Також підбір фахових шкіл у нас односторонній. Кравецтво та торговля — і на цьому кінець. Незабаром буде переповнення в цих фахах, так як свого часу було в учительському. Зовсім на боці полишена ділянка домашнього господарства. А вона стає щораз ширшим, поважнішим варстатом праці для молодих дівчат. Потреба господарських шкіл зростатиме далі, навчання домашнього господарства заведуть при народніх школах. Отже цілі кадри вчительок домашнього господарства знайдуть заняття. А тимчасом одинока однорічна школа середнього типу СС. Василіянок у Станиславові не має фреквенції!

Дальше назріває потреба в вишколі гігієністок. Недавній зїзд лікарів кооператив здоровля виказав, що таких сил буде щораз більше потрібно. Не лише при кожній кооперативі здоровля, але при школах, курсах і порадниях.

Фахівці від перерібок сільськогосп. продуктів, як птахівництва, овочів, городини, молока, у нас необхідні. Маємо ріжні природні багацтва, що їх використання мусить зостатися у наших руках.

А вкінці треба торкнутися ще одної ділянки, що для неї маємо особливі дані. Це мистецьке ремесло, мистецький промисл. Використання культурних скарбів нашого народу все буде йти в користь інших, якщо не матимемо для цього своєї власної школи.

Та оснування власних фахових шкіл не все від батьків залежить. Поки їх нема, треба використовувати всякі інші виховні станиці. А головне — змагати до повного розуміння всіх явищ, що їх новий фах зі собою приносить.

Інж. Л. Бурачинська.

Микола Голубець.

Жінка в українській образотворчості

Рівнобіжно з живим зацікавленням для малярства, виявляє наше жіноцтво інтерес для **різьби**, наче всупереч твердженні, що одною з передумов для її культивування є сильні мужеські мускули. Своїми слабими руками працюють українські жінки не тільки в ділянці дрібної, прикладної різьби, але й не лякаються навіть **монументальних** завдань, що в них грають ролю не тільки маси різьбарського матеріялу, але й сильні, здецидовані, як то кажуть „мужеські форми й лінії".

Низку вдячних спроб у ділянці різьби дала вже звеличана малярка *Ольга Кульчицька*. Цикль жанрів із життя Полтавщини створила в різьбі — *Єлисавета Трипільська*. Велику інвенцію й сильну руку виявила *Наталя Мілян*, при чому найталановитша західньо-українська різьбарка — *Оксана Лятуринська* не знає для своєї творчости ніяких мір так під формальним, як і технічним і тематичним оглядом. Оглядаючи репродукції різьбарських творів — *Жозефіни Діндо* та *Писаренкової*, що примушені працювати в тяжких умовах більшовицького режіму, приходимо до переконання, що монументальні завдання розвязують вони негірше від своїх товаришів мужчин.

Дотепер бодай назверх не виявила себе ще українська жінка в **архітектурі**. Особисто знаю, що на архітектурному відділі львівської політехніки вчаться вже й жінки, але на їхне слово в тій чужій ще для них ділянці образотворчости мусимо терпеливо підождати. Зате, опанувавши малярство й різьбу українська жінка не минає й ділянки мистецтвознавства.

Піоніркою в тому напрямі була *Марія Грушевська*, в її слід пішли — *Іванна Федорович-Малицька*, *Новицька* й врешті наймолодша з них, а на мою скромну думку з непересічними завдатками знання й чуткої інтуіції — *Мирослава Чапельська*.

Як бачимо з того сумаричного перегляду, українська жінка переступила вже поріг перших спроб та експериментів в образотворчості. Подібно як у **літературі**, що в ній виявила вона свої творчі й розвоєві можливости так під скількісним, як і якісним оглядом, заняла вона своє місце і в українській образотворчості.

Дотепер участь української жінки в творенні української духової й матеріяльної культури не була, оскільки знаю, предметом особливої уваги, а не менше якоїсь загально-охоплюючої, синтетичної студії.

Бо хоч ми давно вже відкинули тезу про „меншевартність" жіночої ментальности, викресливши й пе-

Молода різьбарка й поетка Оксана Лятуринська

рекресливши всі застереження щодо права жінки на повну суспільно-громадську еманципацію, то всеж таки мусимо признати за **факт**, що „муж і невіста — не з одного тіста" Це — хай і рівні, хай суверенні, але коли вже не ріжні, то абсолютно не тотожні, **неідентичні вартости**.

Вже сама фізіольоґія, а за нею й психіка та ментальність жінки, виявляють у порівнанні з мужеською фізіольоґією, психікою та ментальністю цілу низку ріжниць і відтінків, що не можуть залишитися без впливу на творчість одних і других. Не говоримо вже про те, що ті ріжниці й відтінки мусіла поглибити й загострити тисячліття традиція, виховання й випливаючи відтіля вразливість на одні явища чи байдужість для других. Факт, що нераз доводиться нам стверджувати „жіночу" структуру душі письменника, або „мужеську" виразистість письменниці, свідчить хіба найкраще про те, що маємо тут до діла з аномалією. Нормально — прикмети жіночости повинні ціхувати творчість жінок, а мужеські мужчин.

Та річ у тому, щоб уловити в людську творчість взагалі те, що „жіноче" чи „мужеське", а потім уже створити з них мірило вартости.

Покищо такого мірила не маємо так само, як не маємо синтетичної студії про жіночу творчість. Але, бодай покищо, хотів би я підмітити одне, типове не тільки для нашого культурно-національного життя явище:

Беручися в усіх ділянках і в усіх напрямках дорівнати мужчині, жінки дуже часто силкуються бути *більше мужеські, як самі мужчини*.

Починається це від одягу, псевдоніму, поведінки, а простягається на різкість чи навіть брутальність виразу. Що в такому змаганні пропадає, затирається жіночість, як суверенна вартість мужеськости, це факт, що радше убіднює, як збагачує творчі осяги двох половин громадянства.

В дійсності жінка взагалі, а українська зокрема дала вже докази на те, що дорівнати, а навіть перевещити мужчину може вона тільки в суверенному й абсолютному, свобідному й повному вияві своєї індивідуальности.

Марко Вовчок, Ольга Кобилянська й Леся Українка в літературі, а Ольга Кульчицька, Галина Мазепа й Оксана Лятуринська в образотворчості, це найкращі репрезентантки й найприкметливіші маніфести духової еманципації й творчої суверенности українського жіноцтва.

Радіовий концерт української співачки.

Дня 19 травня відбувся в рямах радієвої авдиції концерт із українських творів — Ґени Левицької. Вона відспівала ряд українських пісень, одну Лопатинського, дві Степового, дві Лисенка й одну Людкевича. Співала дикційно чисто, з доброю інтерпретацією. Деяку нерівнамість голосу можна взяти на рахунок треми, тимбільше, що це був мабуть перший публичний виступ співачки взагалі. Голос має гарне забарвлення та є радіофонічний. Акомпаніював Серединський.

М. Н.

ЧУНИХА

(Із записок лісничого)

Злорадно звякнула залізна скоба в великій брамі і через фіртку ступила твердо і рішуче літ під пятдесять — гуцулка. Теплий літній день хилився до вечора. Побережники вертались із своїх обходів і здавали звіт. Я стояв серед них на подвірі. Якраз кінчив старий Пишнек свій доклад: А я як віскокну зза корча та страсконю буком по плиті! Пстружки, пстружки!

Поза собою вчув я здивований шепіт Галана: — То Чуниха, а вона варе чого присунула?

Жінка підійшла до нас, глянула гнівно на підлісного з Лостуня, довжезного та чванькуватого німця і воркнула сухо: — Де пан?

Гольдербавм збентежився трохи від її суворого погляду і показав на мене: — Гезде[1] пан стоє.

Гуцулка більш цікаво вдарила мене на мить темними, журливими та всеж таки замітно рішучими очима і сказала, ніто просячи, ніби приказуючи:

— Ідіт, пане у канцелярію.

Я всміхнувся і вказав на сходи. Чуниха увійшла в службову кімнату, сіла за стіл, що з нього відсунув я папері та поклала там прекрасної роботи бич[2]). Я сів напроти і ждав.

— — — — — — —

Кілька днів тому полювали ми в Лостуні на рисів. На лісистій горі Ґовді прийшлось обходити гуцульський „оседок" із великою хатою, стодолою, хлівом та колешнями на вівці. Був там сад і пасіка. Садиба була обведена височенною дільницею (плотом) та мала кілька фалеч[3]) простору. Кругом розлягся чудовий буковий панський ліс, підшитий групами темнозелених 20-літніх ялиць.

Мене вразив цей гармонійний контраст: висока ясносіра бучина, а попід нею, мов чужі діти, темнозелений яловий молодняк. Я розпитав про садибу: це була власність старого пяниці Николи Джоголя, званого Колушеньком. Своїм положенням вона чудово надавалась на осідок для побережника і я задумав її купити, бо чув, що Колуш у довгах і піде на ліцитацію. Ми заглянули в двір. Там було тихо й сумно, видно було занепад та не було з ким говорити.

Жінкою Колуша була осьта Чуниха.

— — — — — — —

Чуниха підперла бороду, вперлася в мене темними очима і почала:

— Коли брав мене з Плоски Никола, мені йшло на шіснадцятий. Нас було дома дівок пять, а хлопців теж немало. Мама скоро померли, а на мене найстаршу впала вся робота. Тато ще й за мами з пушков[4]) ходили, по їх смерти все пішло стрімголов. Тож і рада була, що на „своє" йду. Бо Никола був єдинак, а старі его давно померли...

Голос старої жінки став замітно тремтіти:

— А яксми, пане, прийшли у Лостунь та й на тоту Говдю, то і тут був ліс і там був ліс і на моїм і на панськім, а там де тепер зацвили пруні та дулі -- бачилисте пане — росли хиба катрафої та веприни. Крізь драниці на хаті сонце світило, ніодно ярчатко[5]) не блеяло в колешні. А я на руках своїх молоденьких рукави по лікті закотила та стала кутати[6]) і в хліві і в коморі і на обістю і на полі.

І Никола зразу чесний був. Як уздрів, що завелися і корови і вівці, то в бутин став ходити тай гроша додому принесе і мені колач подасть... Посипалися діти та щось стали нездужати, пане. Зробився довг у Дудя Вайкера, пішов Никола у зарібки з таліянами тай навчився — не до вас мовячи — за галяпами лазити та пити. А як вернувся, то і побої зачалися і неслава. Бувало вернеться з роботи то не заговорю як давно, душа в мені затверділа мов та плита на Сереті. Став мій Никола пити ще дужче, звелася моя худоба, вівці на мотилицю віпропадали, хлопці пішли на службу, бо дома нестаток... А в мене голова стала поболювати. Казали люди, що дурію...

— Не дурію я, пане — ще рік побідую тай відійду. Сватає мій Палій, настарший син багацьку доньку в Селетині, чей залагодит Дудя і других!

— Лиш ви, пане, Бога у серці майте, лишітся моеї Говді! Ех, якби у мене така дівка, як я колись була, прогнали бих старого пса від хати, але хлопці за старим стоє... Mололе — дурне! Де вони знають, кілько то праці в ту хату ввійшло!

Чуниха встала та підійшла вперто до мене: — Та скажіт, пане, чи будете купувати Голдю? Хочу чути ваше слово, бо казав Гольдербавм, той брехливий...

Я вже давно рішився: — Ні, тітко, не буду, йдіт спокійно додому курузки сапати. А Гольдербавм дров не дае, бо вже другий рік квіт у вас неплачений.

Баба підійшла до дверей, подала мені руку. — Дякую, пане, заплачу, лиш погодіт.

— З Богом, Джоголихо, оздє ваш бич! А старого таки до мене посилайте, дам йому роботу, лиш по віплат[7]) сама приходіт!

— Бич, пане, у кут поставте, відразу покмітилах, що вам у очі взявся; а як прийде той мій лодирь до вас мою працю гирити, то ви його тим бичом по голові, як котюгу!

— — — — — — —

Тридцять літ минуло з того часу, як сходами в мене сходила стара Чуниха. Все пригадую собі ці слова, коли якась батьківщина йде в чужі руки. Стара жінка відчула інстинктовно те, про що не дбали ні чоловік, ні сини.

Хто батьківщину гирити хоче, того буком, по голові, котюгу!

[1]) Гезде — тут.

[2]) бич — коротка палиця.

[3]) фальча — міра поля на Буковині. Обіймає около наших 2 морги грунту.

[4]) Пушка — рушниця.

[5]) Ярчатко — ягнятко.

[6]) Кутати — заходитись, прятати.

[7]) Віплат — виплата.

(ДОКІНЧЕННЯ ЗО СТ. 6)

рем і вичаровуєте у підльвівській околиці привиди того, на що дивилися ще перед кількома днями.

Як хотіла б я перевести мою відпустку — якщо, виграла б приміром долярівку (на жаль не маю її)?

Дуже радо виїхала б до Данії, Швайцарії або Швеції. Хотіла б побачити там кооперацію на перших, навчитися нових речей. Хотіла б побачити ще раз Австрію у теперішньому вигляді. Но і ще рада б поїхати над Чорне Море.

Покищо огляну собі це все у фотопластіконі, бо не надіюся ані спадщини з Америки, ані виграної.

А цього року? Ще місяць часу — не плянную нічо. Може гори, а може таки наш коханий Львів. Побачимо!

Коли вам моє дозвілля нецікаве, вибачайте. Нема преферанса, бріджа, милих розмов про всіх народжених і ненароджених знайомих, нема самохідних випадків, прогульок на мотоциклях і тим подібного. Є багато романтизму, а він тепер не в моді — і трохи кооперації.

І. Д.

Брюселя танцює...

Ще з подорожньою втомою на обличчі мусить нам Оленка оповідати. Про далекі, чужі міста, про чужих людей...

Та в першу чергу хочемо почути про танковий конкурс. Хто брав у ньому участь та з яким успіхом.

— Найбільше було танечниць польок. Їхня делегація була численна та й якісно представлялась добре. Та почесну нагороду бельгійської королевої здобула Тетяна Степанова, росіянка. Перша нагорода припала італійці, Джулієті Пенці. Але другу й третю дістали польки, Покшивінська та Кваніцевська.

З здивуванням довідуємось, що в виступах і нагородах перемагав клясичний балет. Взагалі Оленка вважає, що клясичним балетом захоплюються тепер наново, висуваючи його на перше місце. Навіть мріють про наслідницю Павлової, що її шукають поміж російськими емігрантками. І так у Брукселі було їх доволі. Треба признати, що вони — нагороджена Степанова, молодеча Шупінська гідно продовжують традицію. Клясичний танок їм „лежить у крові".

Питаємося врешті про виступи Оленки.

— Я приїхала спізнено, так що конкурс був уже при другому іспиті. Та для мене було застережене місце й за два дні я здала перший й другий іспит. Це принесло мені диплом.

У попередньому числі „Н. Х." подали ми, що саме та в яких костюмах танцювала Оленка Заклинська. Тепер розпитуємо тільки, що найбільше подобалось чужинцям.

— Трудно це сказати, відповідає Оленка. Одні казали, що гуцульська „Дрібушка", а другі, що „Дорога" Дуже подобалась коломийка, що з нею виступала я на фестивалі народніх танків.

Довідуємося, що по конкурсі відбувся в неділю ще фестіваль народніх танків. Брали в ньому участь лиш групи. Югословяни (селянська група) мали танок, подібний до нашого аркана. Потім виступала шкоцька гвардія з окремою музикою та оригінальним танком. Вкінці фляминці також цілою групою, польки танцювали „куявяка".

Насувається питання, як це Оленка — сама, могла взяти участь у фестівалі. Але вона зарадна дівчина. Окрім груп виступали тут також пари. Отже Оленка кинулась за партнером і між бельгійськими українцями знайшла його. Був це несогірший танцюрист — Роман Степаняк. Його запросили з Ліежу, де він пробував і перевели кілька спільних проб. Дістали два виступи на фестивалі, пополудні козачка, а ввечорі коломийку. Це мало великий успіх. Взагалі, каже Оленка, коли б там вивести якийсь із наших народніх танків групою, затьмило б це напевне всі інші. Та ба! Не так воно легко попасти на такий конкурс!

Розпитуємо, яке було відношення конкурсового проводу та учасниць.

— Дуже привітне. Мені ж зберегли місце, хоч я так дуже спізнилась. З ріжними танечницями я теж навязала контакт. Дуже мила й привітна для мене була фінка, Маддіє Сріппенберг, що засідала в жюрі. Познайомилась я теж із провідником югословян. З талановитою Варварою Шупінською, росіянкою, ми мали спільну гардеробу. А естонська танечниця Ліза Борщевська призналась мені, що її батьки походять із Києва і що вона властиво українського роду...

О. Заклинська в „Дрібушці"

Ще один запит. — Чи вдоволені ви поїздкою, панно Оленко?

— Ще й як! відповідає з блискучими очима. Стільки побачила нового, гарного! Порівнала себе з іншими, побачила нові напрямки танків. Такої набрала охоти до праці!

— Коли ж ми вас побачимо у Львові?

— Мабуть ще перед вакаціями виступить конкурсова група у Львові і я з нею. А в осені п. Дорош висвітлить фільму п. н. „Вязанка лемківських танків", що вже накручена. Це є низка лемківських танків, виведених нашою танковою групою.

Хочемо вірити, що запал Оленки тривкий та щирий. Що може її гурток піде вже дальше попередніх спроб і розвинеться в постійну танкову групу.

Л. Б.

О. Заклинська і Н. Качмарська як молода і молодий в танку „Лемківське весілля".

Памяти Павла Ковжуна

Перший раз стрінулась я з прізвищем Павла Ковжуна в одного свояка, що в нього нагромаджено було чимало цінних творів того ґеніяльного мистця. Вражала мене і потрясала до глибини душі тонка субтельність та скристалізована ніжність його творів. Вдруге побачила я його особисто. Ми спровадились в поблизьке сусідство Ковжунів. Всі задні вікна виходили на городчики. Я любувалась чаром літнього вечора та вдихувала жадібно свіже повітря через отворене вікно. А десь у третьому домику хтось теж стояв при вікні. Був це молодий, рухливий мужчина. Від мого сина Олега довідалась я, що це батько його товариша, теж Олега — Ковжуна. Згодом два сини Павла Максимовича стали нерозлучними друзями мого сина. Пізніще ми познакомились із Павлом Ковжуном та його дружиною Тамарою.

Цікаво було сидіти оттак собі гостем у Павла Максимовича, підглядати та прислухуватись. Мило було хотяй на короткий мент надихатись, сонячністю, ясністю, життерадістю, що била від Павла Ковжуна. Стало звичкою брати з неї примір і черпати із неї силу та віру до дальшої власної праці.

Але згодом образ дещо змінився. Доводилось мистцеві часто відпочивати і боротись із настирливими болями. Тоді зникала привітна усмішка з його обличчя і тяжко було погодитись із тим, що така наскрізь життерадісна людина мусить теж терпіти.

Але прийшло ще гірше, ще страшніше — смерть. Не стало йому сили боротись за власне життя, забагато давав другим себе, замало жадав для себе самого, — втомився і пішов від нас. Нагло, несподівано. Зостала страшна порожнеча, глибокий і невтишний жаль, що ніколи нам вже не почути його слова.

Зосталось тільки одне. Відпровадити Його на останньому шляху. Кинути грудку землі на могилу, сказати слова прощання і заплакати.

А може було це призначенням для Павла Ковжуна померти молодим, ніколи не постарітись і залишити нам всім память вічної молодости та ясности. Треба погодитись, що ніколи не почуемо вже слова розради від нього. **М. Н.**

З ЕСТРАДИ

КОНЦЕРТ ФОРТЕПЯННОГО ТРІЯ СЕСТЕР ЛЕВИЦЬКИХ.

В неділю 7. ц. м. о пів до 8-ої вечером відбувся в малій салі Т-ва ім. Лисенка у Львові концерт трія пп. Левицьких (Галя Левицька-Крушельницька — фортепян, Стефанія Левицька — скрипка, Марія Левицька-Юзвяк — віольончеля). Програму творили: тріо Н-дур; ор. 8 Брамса, тріо (в оригіналі Pièces de Clavecin en Concert) А-дур Рамо (1683-1764) та тріо Е-моль Нестора Нижанківського. Ця остання, українська точка з повними расового темпераменту основними темами аллеґра, темою „Со духи праведних" в ададжіо та темою коляди в фіналі, була вже виконувана кілька разів професорськими силами Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, отже наша авдиторія тільки пригадала собі знану річ — натомість оба чужинні трія були для нашої публики великими новинами. Тріо А-дур Брамса (до речі кажучи, дуже щасливо підібрана точка до дня 7. травня, дня народин композитора належить взагалі до рідко граних камеральних творів цього автора, а визначується воно одним вірлиним летом в понадзоряні простори, що ним дишуть останні твори Бетовена (особливо в мольтовно настроєному ададжіо). Твір Рамо, Бахового та Гендлового ровесника знову тим цікавий, що представляє собою щодо формальної побудови не старсіталійське „кончерто" з обовязковими фугами та гравітатичними, бароковими ляргами, а вже цілковиту сонату в новітньому змислі з двома темами, тематичною роботою і репрізою.

Твір числить 3 глави: аллеґра, ґавот і „тамбурін", що місцями аж дивно нагадує... нашого козачка.

Тріо пп. Левицьких бере на себе високопохвальне завдання знайомити нашу публику з чільними творами клясичної та новішої камерної музики, граючи з особливішим замилуванням трія мало виконувані, а цінні глибиною змісту та цікавою будовою форми. Зокрема ж — беручи загальну статистику наших ненадто обильних тріевих концертів — трія Брамса стали трохи не спеціяльністю оцієї нашої камерної дружини. Супроти поважного вкладу солідної та продуманої праці в неї, малі́ють дрібні недотяги, як дещо за слабий тон віолінчелі, місцями дещо млява експресія скрипки або трохи надто кріхкий парт фортепяну. Бож і найбільш скептично настроєний критик, ба навіть налоговий концертовий „виляпувач блудів", якщо має правдиво музикальне серце, мусить нашій тріевій дружині заявити щиру й глибоку вдячність за її невтомну працю, подібно як ми вдячні провідникові прогульки, що показує нам гарні, незнані околиці й не дивимось на таку подробицю, що він прим. не дуже літературною мовою до нас говорить. Навпаки показний кіш квітів та рясні оплески стверджували проречисто заслужені симпатії, що ними наше тріо тішиться в публики.

Б. Кудрик.

КОНКУРС МОЛОДИХ СПІВАКІВ

В днях 24 та 25 травня влаштував Супром (Союз Українських Професійних Музик) конкурс молодих співаків, що відбувся в малій салі Лисенка і був доступний для публики. Супром пішов із духом часу і створив конкурс за грошевими нагородами та дипльомами для підбадьорення наших музичних сил. Супром вложив тут чимало організаторської та іншої праці (акомпаніменти) та виложив суму 300 золотих на грошеві нагороди. Такий конкурс має велике виховне значіння. Окрім живіщого темпа праці дає етеж можливість учасникам конкурсу показати у прилюдному виступі своє вміння. Одначе здобуття нагороди не сміє спонукувати співаків до безділля. В жюрі брали участь, окрім панів др. Барвінського, др. Витвицького, М. Колессн, пані проф. Прийнова, проф. Бандрівська та п. Сабат-Свірська. В конкурсі з жінок брали участь: О. Антоновичева, О. Николишин, А. Романовська, Л. Суботівна. Конкурс стояв на високому мистецькому рівні. 26. ц. м. відбувся концерт лавреатів. Попередили його декілька змістових слів голови Супрому, д-ра Барвінського про значіння та вартість конкурсів. Між іншим подякував він нашим економічним та фінансовим установам, так кооперативним, як і приватним, що своєю збірною й індивідуальною допомогою уможливили цей перший конкурс. По концерті вручено дипльоми та нагороди. Вони припали: Перша нагорода — Т. Юськів (150 зл) Половину другої признано О. Николишинівній (100 зл). Третю (50 зл) поділено між пані Романовську та О. Антоновичеву. Додаткову нагороду (25 зл.) фондовану панею Евгенією Левицькою, дістав О. Ройко. Дальші дипльоми здобули: А. Масюк та Л. Реймарович. Концерт лавреатів пройшов у піднесеному, святочному настрою. Жінки, що брали участь у концерті, два сопрани, один меццосопран, мали зовсім відмінний від себе характер голосів. Драматично-геройчна була Антоновичева. Природньо-музикальна, субтельна інтерпретаторка — Оксана Николишин. Співачка з дзвінким ясним голосом — Романовська. Акомпанювали Нестор Нижанківський та Роман Савицький. Цілий конкурс та концерт залишили по собі враження культурного здобутку і поважного кроку вперід у ділянці української музики.

М. Н.

ПІДСТАВА ШКІЛЬНИХ ПРОГРАМІВ — ОРГАНІЗАЦІЯ ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА.

Розвій науки домашнього господарства в американських школах іде в напрямі поглиблення і розширення. Початкова наука домашнього господарства ограничувалася до варення і шиття, опісля додано модиярство, шиття, естетику дому, гігієну. З розвоєм тих справ втягнено до науки про відживу також одіж, а сама зміна назви вказує нам про ширший обсяг цього предмету.

Дальше зростає зрозуміння, що відповідно поставлена наука про дім повинна обовязувати не лиш дівчат, але й хлопців. З кожним роком матеріял навчання домашнього господарства розширяється, віддіяються осібні групи, хочби навіть у самому поділі на предмети: віджива, прання, порядки і т. д.

Йдучи дальше вже сам предмет віджива має певного роду поділ на відживу людей дорослих, дітей, старців, недужих. І так із кожним роком справа організації домашнього господарства стає щораз більше важною, обіймає чим раз ширші круги.

Жінка в майбутній війні

Веле у своїй однотомовій історії світа підчеркнув характеристичні для великої війни прикмети, з якими до того часу люди не стрічалися.

Передовсім населення перестало ділитися на тих, що воюють і тих, що не воюють. Фронт вийшов поза межі боєвої лінії. Перестало існувати поняття безпечного запілля. Війна, завдяки комунікаційним та воєнним винаходам, обхоплює своїми безпосередніми впливами усе населення воюючого краю.

Це у минулій війні, від якої минуло уже двадцять літ. Двадцять літ, впродовж яких не спочивала наука та техніка, впродовж яких воєнне мистецтво не лиш що не пішло взад, але поробило поступи, що ними схоче похвалитися при найближчій нагоді воєнної заверюхи!

Ці нові способи воювання надали теж і жінці нову ролю! Навіть у Німеччині, де новий режім намагався ограничити діяльність жінки до відомих трьох к — навіть і там уже давно зорієнтувалися, що нові часи вимагають конечно її співпраці. Прийшла зміна курсу. Жінок не лиш допускають до фахової праці та високих шкіл, їм наказують обовязкову службу праці, що є нічим іншим, як перевишколом, підготовою до служби в часі війни. Це наставлення зрештою в усіх народів, бо цього вимагає нова дійсність. В яких напрямах іде підготова жінок? Яка має бути її роля у майбутній війні?

Треба тут окремо розглядати співпрацю жінки у безпосередніх воєнних зайняттях та її ролю на т. зв. внутрішньому фронті.

У цій першій ділянці прийде жінці помічна роля, праця на помічних постах та орґаізація вииживлення війська, особливо на переходових станицях, поладнання індентантури і т. п. Ці становища дотепер не були призначені для жінок. Зате у ділянці санітарноратівничій мають жінки вже чимало славних попередниць. І в тому напрямі в деяких державах переводять сьогодні примусовий вишкіл дівчат, навіть у школах. Побіч санітарного вишколу переводять тепер усюди вишколи протилетунської та протигазової оборони. Цей новий засіб боротьби вимагає підготови цілого населення, бо його загроза йде далеко поза лінії фронту. Це вже друга ділянка праці в запіллі. Тут уже жінка відграє першу ролю, тут саме має перебрати вона в свої руки всю керму життя. Вона передовсім поведе економічне життя.

Хіба кожний свідомий, як багато залежить від забезпечення поживою не лише війська, але й цивільного населення! І тут роля жінки першорядна. Від її вмілости залежить віджива країни.

Що ще жде жінку поза цим? Обсада усіх станиць унутрі краю замість мужчин, ведення підприємств, фахова праця у всіх ділянках. Тому у Німеччині такий зворот в наставленні до фахової праці жінок. Тому не лише жінці легше дістатися на студії чи працювати фахово, але ще й ведеться окремі курси, які мають на меті підготовити жінок до фахової, бюрової, ремісничої чи промислової праці на місце мужчин.

На внутрішньому фронті жде ще жінку відповідальна й важна праця суспільної опіки. Бо коли засоби відживи обмежені, треба подбати про те, щоб не забракло їжі дітям, хворим та раненим по шпиталях, робітникам і т. п. Спільне харчування, опіка над осамітненими й безпомічними членами людської суспільности. Це теж вимагає підготови та вишколу.

Для матерей із малими дітьми виробляють тепер спільні газові маски.

Оксана Николишин дістала половину другої нагороди в конкурсі молодих співаків. Гл. статтю на ст. 10.

Усі ті зайняття жінок підчас війни можна зібрати у такі групи: праця на господарському полі, у ділянці протилетунської оборони та санітарної помочі, заступної фахової праці та суспільної опіки.

Але побіч цього підчеркують, що за жінкою теж і велика відповідальність за психічне наставлення, за боєвий дух так жовніра на фронті, як і цивільного населення. Тут має жінка держати віжки у своїх міцних руках. Має вона піддержувати й підсилювати рівновагу, спокій і відпорність.

Обчислюючи воєнний потенціял народів мусимо брати під увагу також стан внутрішнього фронту. Має він спочивати на жіночих раменах, отож від вишколу та наставлення жінок залежить у великій мірі воєнний потенціял цілого краю.

У. С.

ЧИ ЩАДНИКАМ БОЯТИСЯ ВІЙНИ?

Люди побоюються, що з вибухом війни можуть втратити їх ощадности на вартості, або й цілком пропасти. Ті побоювання не мають підстав. Банк не може відмовити щадникові, видати йому на бажання його гроші. Навіть держава не може заборонити, виплачувати ощадности. Досить, що заощаджені гроші не сміють нікому і ніколи пропасти. Найліпший доказ — що такого ще ніколи не бувало. Що ж до девалюації, то треба знати, що тепер навіть на випадок війни **ніяка держава не допустить до девалюації** своєї валюти! Отже під усяким оглядом краще держати гріш у банку, як дома. Подумаймо тільки, що підчас війни загрожують грошам дома ще більші небезпеки, як підчас мира, — а в банку все одно вони безпечні. Тож нема підстави переставати щадити, ані нема рації вибирати ощадности, хіба хтось хоче купити за них справді щось таке цінне, що не пропаде, наприклад, землю. Отже щадимо і тримаємо свої ощадности в рідних банках, без огляду на воєнні поголоски і настрої. (з)

Ті, що відійшли...

ТЕОДОЗІЯ МАЄР, родом МИХАЛЬСЬКА.

У травні ц. р. померла в Чернівцях старенька Теодозія Маєр. Вже від літ хвора та немічна, жила осторонь громадського й товариського життя. Та її похорон зібрав усе свідоме чернівське громадянство.

Покійна, хоч вийшла з москвофільського осередка (род. Михальських, Антоновичів) була щирою українською патріоткою. Та не тільки це — її постать може послужити прикладом, як може українка не згубити себе, не притьмити в подружжі з чужинцем. Її чоловік був судетським німцем, що з ним прожила вона довгі роки в примірному подружжі. Та цілий її дім був ведений по українськи. У Чернівцях вважали його одним із товариських осередків, де збиралось багато молоді й старшого громадянства.

Трьох своїх синів, Дениса, Евгена та Володимира виховала вона в українському дусі. Найстаршого знаємо, як сенатора від українського населення Буковини в Букарешті, а померший недавно Евген, радник правительства, був людиною незвичайних людських та громадянських прикмет.

Та не тільки свою хату й синів віддала Покійна своєму народові. Вона була зразковою громадянкою. Завжди активна, завжди чинна, знаходимо її при всіх громадських починах у Чернівцях. Чи при основинах Народнього Дому, чи Жіночої Громади, чи Т-ва Мироносиць, завжди видніє її імя між членами-основниками. Жіночі товариства вибрали її почесним членом.

Над її могилою промовляли відпоручники всіх українських установ, а в останню дорогу провели її діти та все українське громадянство.

НАТАЛКА ПЛАКИДА

Ще нові й молоді кадри наших працівниць серед народу, а вже падуть жертви...

Наталка Плакида була саме одною з тих молодих, що йдуть на село навчати. Враз із сотнями товаришок ступила вона на новий шлях жіночої праці. Доволі вже стогонів і плачу над нещасною сільською долею! Треба вже взятись конкретно за освідомлення села, за його культурний розвій.

І в тій новій праці, серед нових труднощів і перешкод гартується вдача, виробляється відвага. Справді, зовсім новий тип української громадянки росте на наших очах. В важких нераз умовинах вишколюється, пробиває собі шлях.

Такою саме була Наталка Плакида.

Підготову фахову придбала собі на сільсько-господарському курсі у Львові. Пізніше працювала в дуже тяжких умовинах, а саме в районі Солотвини, де мусіла перша промощувати шлях до села. Потім перенеслась до Бучача. Тут район свідоміший і праця йшла її складніше. З радістю оповідала про успіхи та добрі відносини в Союзі. Померла нагло через нещасливий припадок підчас виїзду на село.

Похорон у Бучачі й Бірках великих, маси селян, промови представників Р. С. У. К. та Союзів показували, що її праця знайшла зрозуміння.

Ріжне

З кооперативної ділянки

21. травня відбувся у Львові зїзд управ і лікарів кооператив здоровля. Зїзд зібрав осіб зацікавлених не тільки кооперативним, але й гігієнічним життям. Це ж уперше робили підсумки кооперативної лікарської праці.

Особливо цікаві були звіти трьох лікарів, що мали змогу працювати в кооперативах здоровля. Скільки перешкод і труднощів на їх дорозі! Передусім треба навязати контакти із членами, придбати їх довіря. Потім розглянути їх житла й особисту гігієну. Вкінці відучити їх від бабських ліків та знахорства. Щойно тоді йде добре властиве лікування, та скільки це все коштує зусилля!

Лікар із Болшарова перевів докладну статистику житлових будинків. Отже велика більшість мешканців, около 90%, мешкає в одній кімнаті, так що на одну житлову одиницю (кімнату) припадає 4 особи. Також у великій більшості хат є глиняна доліжка (83%). Вікна забиті на глухо в 20% хат, а в прочих відчиняється дуже зрідка. В багатьох хатах держать курей чи поросята у кімнаті. Докладніше життя відбувається тільки зрідка-годи.

Лікар із Ремснова, др. Михалевський, спинився докладніше на бабських ліках та забобонах. Вони такі поширені, що до лікаря приводять хворого тоді щойно, коли це все не помагає. Особливо з дітьми трудна справа. Кожна дитяча недуга спершу вважана за „уроки". Мати відливає воду, парить зілля й примовляє. Щойно коли недуга розростеться й не хоче уступити, тоді звертаються до лікаря й часто вже запізно.

Великої витривалости, сили волі та замилування вимагає від лікарів праця. Всі вони однозгідно заявили, що працю цю незмірно улекшили б їм гігієністки і що з дальшій розбудові кооператив здоровля треба їх взяти під увагу. Перші кроки в цій справі вже пороблені. А саме з доручення Р. С. У. К. обїхала існуючі кооперативи здоровля п. Марія Терлецкова, відомий фаховець у тій ділянці. Вона пригляпулась місцевим обставинам і наслідком цього був вичерпний її реферат, що його кілька разів згадували на зїзді.

Укр. Жін. Нац. Рада

На днях надійшло повідомлення з Праги, що Українська Жіноча Національна Рада, основана в 1919 р. припинила своє існування. Папері й книжки передано Музеєві Укр. Визвольної Боротьби в Празі. Ліквідацію перевела рада товариства в складі — голови С. Русової, заступниці голови Леонтович, секретарки О. Галаган і скарбнички М. Макаренко. При повідомленні долучено також звіт із діяльности Ради за 20 літ її існування.

Цій важній і рухливій жіночій організації присвятимо ще окрему згадку.

Із чужої літератури

Margaret Mitchel: ВІЙШЛО З ВІТРОМ.

Ця книжка зарахована до великих літературних успіхів останнього часу, тимбільше гідного уваги, що авторка дебютантка. Дія, що займає аж 4 томи, відбувається у південних стейтах Півн. Америки, підчас війни за звільнення негрів. У першім томі дія дещо заповільна, але в хвилині, коли ми майже зніохочені, набирає нагло життя й тримає наше заінтересовання в напруженні аж до самого кінця. Тло повісті, яким тут являється життя плянтаторів і війна, змальоване цікаво і барвисто, але такими широкими мазками, що воно не відтягає і не перешкоджає сконцентруватися нашій увазі на властивій акції, що розграється між дуже обмеженою кількістю персонажів. Властиво їх є тільки двоє: Ретт Батлер і Скарлет О'Гара. Решта служить лише до підчеркнення характерів цих перших, або як допомічні фігури в дії: шляхетний, але нежиттьовий Ашлей, відважна духом і слаба тілом його жінка, чорна мамка, що її постать вже стає стандартною в американській літературі та інші. Зацікавлення, що ним порушує нас ця повість, основане головно на дуже оригінальнім і вдалім підході авторки до кількох психольогічних моментів. Таким є напр. характер головної постаті, Скарлетт. Ця жінка уперта, своєвільна, твердого серця, без скрупулів, не-дама, егоїстка — тимчасом авторка вміє показати нам, що саме ці риси потрібні часом до конструктивного успіху в реальнім житті (уперта боротьба за затримання маєтку), а навіть розбудити в нас особисте співчуття і рід симпатії до цієї немилої жінки. Це остане тоді, коли показує нам, як тяжко буває покарана, або як тяжко по людськи терпить часом вона сама в консеквенції власного поступовання. Також дуже вдалий і, як досі оригінальний в літературі є мотив кохання Скарлетт до свого друга дитинства Ашлея — цього упертого, виідеалізованого підлітком та невижитого жінкою кохання до невідповідного обєкту. Характер Батлера це мужеський відповідник до вдачі Скарлет, хоч не позбавлений шляхетних відрухів. Його боротьба за любов Скарлет, разом із її фатальною сліпотою, при упертій вдачі обох, складаються на дію повісті, що не відпускає нашої уваги, і з почуттям мимовільного жалю, за їх страченим, а не таким, було близьким щастям, замикаємо цю книгу, що її продовження ми охоче мали б.

НАЯ.

Гарна постать

В літі, коли стрічаємо своїх знайомих на пляжі, завважуємо щойно ріжні вади й недостачі їхніх постатей. Та й наша власна стать не все нас вдоволяє. Купелевий костюм, а навіть пляжова піжама безпощадно відслонює все те, що не так яскраво виступає в щоденному нашому вбранні.

1. вправа. Піднестись на пальцях ніг, а рівночасно з тим піднести руки в бік. Вернутись до давньої постави. Цю вправу повторити 6—8 разів.

2. вправа. Випрямившись, заложити руки за потилицю. Натягнути лікті якнайдальше в зад, щоб випрямити огруддя. Вернутись до давньої постави. Цю вправу повторити 5 разів.

Найчастішою вадою жіночої постаті, це похилі плечі. Внаслідок похилої постави виступають лопатки, заглиблюється ямка над обойчиками, ну й огруддя (грудна клітка) виглядає незвичайно вузько. Також у сидячій поставі сильветка виглядає некорисно: огруддя западається, живіт висувається, потилиця нахилена вперед. Стовп хребетний в долішній частині занадто закривлений.

Трапляється також бічне скривлення хребетного стовпа. Пізнають його по тім, що одно плече й бедро вище від другого. Це повстає внаслідок нерівномірного навантаження. Наприклад, хто носить все течку в одній руці, або часто перекладає тягар одною лише рукою.

Всі ці хиби нашої постаті виводяться з недбальства. При шитті, писанні, читанні, їжі приймаємо невідповідну поставу. Не направляємо цього спортом чи іншими тілесними вправами. Не дбаємо про те, що привичка короткого часу переходить у наліг, а цей потім в неестетичне каліцтво.

Як повинні ми сидіти, ходити, працювати?

При щоденних зайняттях у сидячій позиції треба сидіти вигідно, спиратись на спинку крісла, щоб стовп хребетний був випрямлений і щоб потилиця не схилялась занадто наперед. Крісло мусить бути вигідне, себто підпирати спину, звільняючи стовп хребетний від обтяження. Відступ поміж краєм стола, а крайчиком крісла повинен виносити 2—3 цм. Коли крісло більше віддалене від стола, схиляємось занадто і здушуємо огруддя, коли ж віддаль менша, не маємо належної свободи рухів. Ноги, зігнені під прямим кутом, повинні спиратись цілою підошвою на підлозі. Коли сидимо за високо, то ноги висять у воздусі і напружують мязі ул, або зсуваємось тоді на край крісла й стискаємо огруддя. Коли ж крісло за низьке, висуваємо ноги наперед, або корчимо їх під кріслом.

Особливо часто допускаємось хиб при писанні. Малі діти привчаються недбало сидіти й доводять тим до западого огруддя, або короткозорости. Треба памятати, що оба лікті повинні знайтися на столі, стіл не сміє підносити рамен. Також не може бути за низький, бо тоді писар горбиться. Коли сидимо довше, треба час від часу випрямити шию, щоб розворушити її мязі. Також треба голову випрямлювати при ході.

Подаємо тут низку легких фізичних вправ, що поможуть нам зберегти гарну, рівну постать.

3. вправа, рух а: Сісти, зогнувши ноги. Руки сперти об землю якнайдальше від себе.

3. вправа, рух б: Піднести руки з землі боком і злучити їх, сплеснувши, над головою. Зогнути голову взад. Цю вправу повторити 6—8 разів.

Чи шкідлива косметика?

Чи повірите, що в ряді інших галузей промислу, що всуміш складаються на упромисловлення культурних країн косметичний промисел займає цілком поважне місце і стає галуззю, що з нею народня економіка мусить поважно числитися? Хіба не тяжко пригадати собі, що й тут, як усюди, перед веде Америка. Американки, кажуть, видають на плекання свого тіла до 3 мільйонів фунтів тижнево, а в сумі річно це дає головокружну цифру, що їх на наші гроші можна нарахувати на сотки мільйонів. Европа бідна і видає на косметичні цілі менші суми, але й вони ростуть у швидкім темпі.

Зріст продукції косметичних засобів оказує, що чимраз більше жінок з них користає. Чимраз більше жінок уживає пудру, спеціяльних мил, кремів, шампонів, пахощів і — що там казати — брівних олівців, фарб, ружу, усяких помадок і т. д.

Це явище має свої глибші причини. Поперше воно показує на зріст добробуту деяких нижчих кляс. По друге, звязане з поширенням життевої арени жінки. І по трете — з характеристичним для наших часів поворотом культу вроди. Люди нашої доби ставлять в обовязок свому тілу бути сильним і гарним. Культ краси лиця і що за тим іде — косметика, є тільки одне з розгалужень того величного культу.

Як нам оцінити зріст уживання косметичних засобів? Як зле явище чи добре? Залежить з якого становища. Напр. з економічного пункту не здається, щоб воно було відемне. Нова галузь промисловости, нове поле попису для капіталів, новий варстат праці для цілої маси людий, новий спосіб витягати гроші від тих, що їх заробляють і тим спричинятись до більшого їх обороту — ні, нам здається, що це не відемні риси, хоч ми не економісти.

З точки погляду естетичної і моральної — знову якже можна бути ворогом косметики? Тоді треба бути ворогом доладного вбрання, шовкових панчіх, елегантної обуви, всякого роду прикрас, як вишивки, гарної зачіски та взагалі всякого роду уліпшень, що їх вносить ген естетики у наші потреби першої необхідности пр своє фізичне „я". Так само смішно було б твердити, що жінка не має морального права поліпшити або й позбутися того що її опоганює, без її вини і усунути плями на лиці, зарадити шорсткій шкірі, дбати, щоб не творились морщини. Це природне право жінки, за це не можна її ганити так само, як нікому не впаде на думку ганити чоловіків, що вони голяться щодня, не лишень із практичних або гігієнічних мотивів, але й із естетичних.

Ми маємо застереження тільки щодо способу вживання косметиків. А саме — стоїмо на становищі, що жінка може п л е к а т и і поліпшувати плеканням, ніколи ф а л ь ш у в а т и. Без пересади можна сказати, що спосіб ужиття косметиків є характеристичний і у великій мірі відповідає внутрішній вартості жінки, як і глибині її культурности. Мудра жінка не пересаджує. Натомісць мало розвинена, духово маловартісна жінка не вміє затримати меж. Особливо справджується це в макіжі, себто малюванні лиця. Культурна жінка підкреслить те або друге, усуне те або інше, що її псує, але ніколи не нарушить характеру свого лиця і виразу його, цього дзеркала її духової індівідуальности. Натомісць трудно уявити собі, щоб під маскою шмінок завгрубшки на палець, що здається ось-ось зачне лущитися кусниками як тинк, щоб під нею ховалось лице живої одухотвореної жінки. Примітивізм психіки тягне за собою примітивізм в уживанні косметиків і навпаки.

Бо і зрозуміло, кожна інтелігентна жінка усвідомлює собі, що косметика служить тільки до хвильового, неглибокого поліпшення вад. Вона помагає нам тільки здаватися трохи гарнішими, а ні трохи не перемінює нас у засаді. В межах даних нам природою можливостей значно більше ніж дорогою косметикою, осягнемо фізичною культурою, при чому відповідний фізичний догляд у дитинстві грає неабияку ролю (криві ноги). Але до змін на ліпше в о с н о в а х вже й цього не вистачає. Тут приходить свідоме п л е к а н н я р а с и. Про це вже іншим разом. Тепер лиш памятаймо, що в дорозі до краси цілого народу косметика є тільки ухилом по лінії найменшого спротиву.

Н.

Школи домашнього господарства

Школи домашнього господарства діляться на дві групи: 1. школи родинного господарства, 2. школи збірного господарства.

ПЕРША ГРУПА це школи однорічні, що мають два степені. Кандидатки мусять мати скінчені чотири кляси народньої школи. II. Кандидатки мусять мати скінчені чотири гімназійні кляси. Другий степень має ширшу програму навчання.

ДРУГА ГРУПА — кількалітні школи збірного господарства — степеня ліцеального.

Де маємо ці ріжні школи?

Варшава: По чотирьох гімназійних клясах нового типу. Є одна державна, 6 Серпня 43, а дві приватні.

б) По укінченні народньої школи: 1 державна, 1 міська і 4 приватні.

Білийсток: 1 держ. першої групи.

Шкільна краківська округа.

Краків: 1 домашнього господарства другої групи, 1 готелярська школа другої групи, 2 школи першої групи.

Закопане: 1 промислово-готелярська школа. Крім того цілий ряд шкіл родинного господарства в малих місточках та ріжного роду курси домашнього господарства.

Шкільна люблинська округа

Люблин: 1 державна школа родинного господарства, 1 приватна. Крім того ріжного роду курси домашнього господарства при фахових школах у ріжних місточках.

Шкільна львівська округа

Приватна Школа Господарська — Снопків. Прив. Господарський Сем. — Язлівець к. Бучача, Однорічна школа родинного господарства II степ., Львів, ул. Зелена 8, Однорічна родинного господарства I степ. 2 у Львові, Ришів, Станиславів.

Крім того ріжного роду курси в малих місточках.

Шкільна познанська округа

1. Степеня ліцеального — Іновроцлав, Пневи.

2.На підставі школи народ.: 3 державні Познань, Торунь, Лешно, 13 шкіл приватних у ріжних місточках.

Шкільна віленська округа

1 школа ліцеального степ. — Вільно, 1 школа родин. госп. — Вільно. 3 школи родинного господарства — Гродно. Крім того курси домашнього господарства. З повищого загального спису шкіл домашнього господарства бачимо ясно, що господарське шкільництво щойно зачинає розвиватися і здобувати належне місце. Крім того завважуємо, що під цим оглядом стоїть найкраще познанська округа.

Наталка Гаврих-Костецька

Віджива підчас війни

Справа ця в попередньому числі ще не була цілком вичерпана. А саме варто згадати ще, як переховувати ріжні продукти.

Всі продукти поділимо собі після того, який головний складник достачають нашому організмові.

Продукти, що достачають білка є дуже тяжкі до перехови, тому що білок дуже скоро псується. Не можемо в природній формі переховати **довше молока, свіжого сира.** Можна переховати **сир спеціяльної перерібки,** як прим. трапіст і т. д. в холодному, провівному, свіжому місці. В затухлій пивниці чи скрині натягне стухлиною. **Яйця** треба спеціяльно законсервувати. **Мясо** можна переховати мариноване, а опісля завуджене, або в консерві, у пушках, чого домашнім способом приладити не можна.

Друга група продуктів це вуглеводани.

В першій мірі це цукор, що його дається дуже легко переховати, не вимагає спеціяльного піклування. Дальше це мучні продукти **мука, каші, бараболя, стручкові ростини.** Муку і каші мусимо переховувати в провівних місцях. Це будуть мішки, уставлені у певних відступах чи менші мішочки розвішені на кілочках. Кімната чи якенебудь приміщення, де це розкладаємо, мусить бути сухе, мати вікно до провітрення чи штучну вентиляцію. Час від часу перемішувати муку чи каші. Слід підмітити, що з каш найскорше псується пшоно, мамалига, пшеничні крупи. На загал держаться добре кілька місяців. Треба взяти під увагу, що каші чи мука одержані з цілого зерна збіжжя є вартісні, приносять нам білок, напр. мука, грубий пенцак із додатком фасолі, малої скількости молока, або яйця чи сира стається повновартісною стравою.

Бараболя вимагає не надто вогкої пивниці. У дні без морозу треба відчинити вікно, бо може зігрітись і псуватися. Переховується зовсім добре впродовж зимових місяців.

Стручкові ростини, як горох, фасоля переховується добре в мішочках, гірше в пушках, але мусять бути відчинені. Приміщення сухе, провівне. В таких умовинах переховується дуже довго.

Товщі, а саме замаринована і вуджена солонина, обвинена полотном, повішена в сухому зимному, провівному місці держиться місяцями.

Смалець витоплюємо з сала дома дуже старанно, заливаємо до камяних горшків і переховуємо в холодному місці. Масло можна рівнож перетопити, добре склярувати від білка, злити до темних фляшок, закоркувати, залякувати, переховувати в зимних місцях, а держиться добре кілька місяців.

Певну скільксть мінеральних солей і вітамін достачить нам **городина й овочі.** Деяку ярину переховуємо в пивниці, у піску. Овочі й іншу ярину, як квасок, помідори, зелений горошок мусимо відповідно переробити. Овочеві, чи яринні перерібки будуть відгравати велику ролю, бо напр. мармелядки чи джеми будуть заступати масло до печива, як продукт, що рівнож достачає організмові певну скількість енергії.

Приступаємо до справи апровізації і зужиття продуктів підчас війни.

Війна стягне частину людей до війська, що збільшить консумцію цієї групи людей, бо рація відживи людей у війську є вища, ніж пересічна серед широких мас.

З другої сторони зменшиться продукція споживчих продуктів внаслідок відірвання людей від праці. Дальше труднощі в доставі, головно до великих міст, внаслідок занятих торів і засобів комунікації на воєнні транспорти.

Збіжжя і його продукти.

Цей продукт становитиме підставу відживи війська і цивільної людности, бо є легкий до перехови, транспорту, легкий до випродуковання, має високу кальоричну вартість.

Отже з вижче вичислених причин продукт цей матиме велике запотребовання. Ощадність проявиться в першій мірі в ограниченні мелення перемілу, додатком до печива ячмінної, кукурудзяної, бараболяної муки. Певного роду недобір печива треба буде заступити кашами.

Городина й овочі.

Брак цих продуктів відчуваємо і підчас миру, головно в зимі. Ці продукти мають однак велике значіння ,є конечні в нашій відживі і навіть підчас війни треба змагати, щоб це запотребовання покрити. На селі в літі не буде це трудне, гірше буде з перерібкою на зиму.

В містах знов буде гірше з апровізацією підчас літа, а краще з перерібкою на зиму. Але буде це продукт, що залишиться майже виключно цивільному населенню.

Законсервовані помідори, квасок, квашені огірки, квашена капуста, овочеві мармеляди будуть конечні і незаступні у нашій відживі.

Горох і фасоля, сухі, стануть необхідним продуктом головно тоді, коли забракне білкових продуктів.

Найважніщою городиною підчас війни буде бараболя, як цінне джерело вітаміни Ц, доброго білка, цілого ряду мінеральних субстанцій, не вчисляючи вже навіть енергетичної вартости, що її достачає нам мука, яка є в бараболі. Буде ограничене спожиття бараболі для звірят і на промислову перерібку. Але це продукт потрібний і для війська і для цивільного населення, отже матиме велике запотребовання і хоч достава, як рівнож переховання не представляє спеціяльних труднощів, то може цього продукту забракнути.

Мясо і його перерібки, риба, яйця.

Цей рід продуктів стрінеться з дуже трудною апровізацією. В першій мірі збільшиться консумпція, бо у війську буде кілька мільйонів людей, а денна порція мяса у війську є 25 дкг.

Цивільне населення мусітиме вміло зужити нутрощі тварин, кров, кости, бо це залишиться для нього.

Риби будуть доступні в околицях, де є озера, ріки, стави.

Яйця будуть продуктом майже недоступним. Хоч вивіз буде стриманий, але годівля курей підупаде, як рівнож достава буде утруднена.

Молоко і його перерібки.

Крім продуктів збіжевих і бараболі у відживі широких мас найважніщим продуктом є молоко.

1 л. худого молока, збираного може заступити 20 дкг мяса, поминувши навіть те, що достачає нам великі скількости вапна і фосфору.

Підчас війни зменшиться продукція молока, як рівнож довіз буде утруднений. В першій мірі буде

обмежена переробка молока на масло. Дальше молоко залишиться для шпиталів і дітей, а молодь і дорослі мусять заступити молоко сиром. Не можна буде маркувати и молока худого. Велику ролю відограє молоко конденсоване і в порошку.

Товщі.

Товщі будуть продуктом дуже тяжко доступним і тут будуть великі ограничення.

1. Масло тільки для хворих і дітей.

2. Усунення смажених страв із нашого стравопису.

3. Заступлення масла мармелядою.

4. Збирання насіння олійних рослин.

5. Відповідна перехова, щоб товщі не маркувались.

Цукор, солодощі.

Цукор буде потрібний на покриття недобору товщів, до овочевих перерібок, до напоїв, що мали б заступити молоко.

Загально можемо сказати, що віджива буде ярииня. Ця пожива обємом більша, ніж нормальна. Цього не відчує населення села, але місто може це відчути, бо наглий перехід на таку поживу може викликати забурення кормового проводу.

Треба звернути увагу на вміле приладжування. Подавати харч частіше і в малих скількостях. З огляду на зменшену скількість молока, масла, товщу треба недобір деяких складників доповнити такими продуктами як морква, помідори, листяста ярина.

Приписи

Салатка з редьківці і сира.

20 дкг. сира, спрасованого в плескавку, 2 вязки редьківці, сіль, приріз, кріп, пів літри сметани.

Редьківцю покраяти в платки, сир у кістку, посолити. Додати січеного приризу і кропу, сметани, легко вимішати. Приладжувати перед самим поданням, бо коли стоїть довго, то редьківця тверднє.

Салатка з молодих ярин.

Морква, калярепа, огірок, редьківприріз, кріп, пів літри сметани, 2 сирі жовтка, сіль.

Ярину стерти на терці від ярини, або дрібно покраяти, посолити. Додати посічений приріз і кріп. Жовтка розколотити зо сметаною, залити салату, вимішати, подати. Хто любить вишу, додати соку з цитрини.

Крихке тісто з овочами.

30 дкг. муки, 10 дкг. масла, 6 дкг. смальцю, 12 дкг. цукру, 2 жовтка, 2 ложсметани, 1 кг. овочів.

Муку посікти з маслом і смальцем, додати цукру, вимішати, додати жовтка і сметану, скоро замісити. Розтачати, виложити на бляху. Овочі можуть бути вишні, черешні, полуниці. Сухі овочі положити на тісто, посипати тертою булкою і цукром. По спеченні посипати цукром-мучкою, гарячий покраяти на квадрати, вибрати на полумисок.

Мармелядa з рабарбару

1 кг. рабарбару, 50 дкг. цукру, пів шклянки води, цитринова шкірка.

Рабарбар сполокати, пообирати зо шкірки, покраяти на малі кусники. Шкірку залити водою, закрити. Перецідити, залити рабарбар, розварити, додати цукор, смажити аж доки не стратить смаку сировини, а набраний на ложку, спадає великим платком. Гарячу зложити до гарячих перестерилізованих слоїків, а коли вистигне, опакувати смолою.

Дуже добра мармелядa до солодких тісточок.

Джем полунично-рабарбаровий

1 кг. рабарбару, 1 кг. трускавки, 75 дкг. цукру, пів шклянки води.

Рабарбар сполокати, пообирати зо шкірки, покраяти на малі кусники. Шкірку залити водою, зварити. Перецідити, залити рабарбар. Полуниці перебрати, віддлити гарні, цілі, всі інші додати до рабарбару. Розварити на суцільну масу. Додати цукор і цілі трускавки, смажити на легкому вогні. Коли овочі стануть прозорі — готові. Гарячу зложити до гарячих перестерилізованих слоїків, а коли вистигне, опакувати.

Солодша від рабарбару й добра до хліба.

Джем полунично-порічковий

1 кг. полуниць, 1 кг. порічок, 1 кг. цукру, 1 шклянка води.

Порічки перебрати, залити водою, варити 20—25 хвилин, вилити до полотняного мішочка, нехай свобідно стече. Цукор залити шклянкою води, зварити соковик (сироп), зішумувати, вкинути перебрані полуниці, а коли раз закипить, відставити, нехай зовсім вистигне. Опісля смажити від хвилі заварення 5 хвилин, відставити нехай вистигне. Додати сок із порічок, змішати з полуницями, смажити 10—15 хвилин, легко мішати. Гарячий злити до гарячих перестерилізованих слоїків, а коли простигне, опакувати.

Можна порічки перетерти, але джем не буде такий чистий.

Мармелядa агрестова

1 кг. перетертого агресту, 50 дкг. цукру.

Агрест пообирати з чорних решток цвіту, підлити трошки водою, заварити. Перетерти через сито, додати цукор, смажити аж стане прозора і з ложки буде спадати великими кусниками. Зложити гарячу до гарячих слоїків, або камінних горнятоk, опакувати.

Підготовляймо овочеві перерібки

Зближається час дозрівання ріжного роду овочів ярин, що їх у свіжому стані можемо дістати лиш короткий сезон, а переховати в природнім стані не можна. Тому мусимо їх відповідно переробити, щоб із відживних оглядів не позбавляти наших родин впродовж довгих зимових місяців тих цінних вартостей, що їх знаходимо в ярині і овочах.

Скількість і якість перерібок залежить від скількости осіб і буджету.

Господарство, яке числиться з кожним сотиком, не може приладжувати заварювань (конфітур), бо це перетвори найдорощі. Але може приладити більшу скількість джемів, компотів, стерилізованих перерібок, мармелял, соків. Дальше ріжного роду квашені, солені, чи стерилізовані ярини.

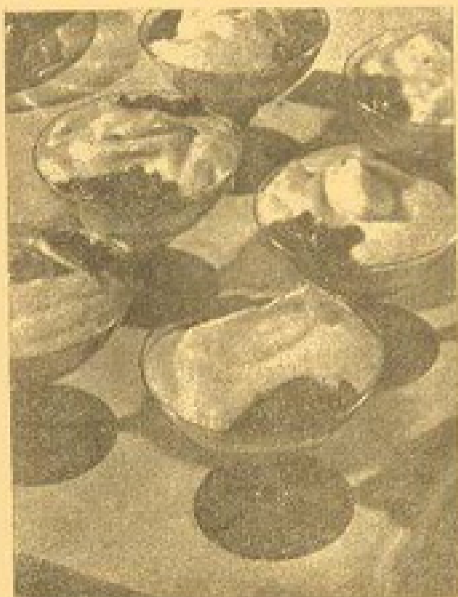
При приладжуванні перерібок дуже важний закуп сирівця. Закуп цей буде інший на селі, інший в малім містечку, а інший у великім місті. На селі маємо овочі майже просто з дерева, зовсім свіжі і ці овочі є найкращі до перерібки. В малих містечках свіжий сирівець маємо в торгові дні, а крім того тоді є більший вибір і ціна може бути низька, бо є більший довіз. У великому місті, при закупі сирівцю, треба бути дуже обережним, бо трапляється сирівець не зовсім свіжий, передержуваний з дня на день, часто в приміщеннях невідповідних. Зверху може бути насипаний свіжий овоч, а в цілості передержуваний уже 2—3 дні. З такого сирівцю дуже тяжко зробити перерібки, що добре держались би, бо на поверхні їх є велика скількість бактерій. Ясно тепер, чому раз зроблена перерібка з якогось овочу дуже добре держиться, а зроблена вдруге після того самого припису і в таких самих обставинах, псується.

Дальше не робити закупна в дощеві дні. Овочі, що в цих днях дозрівають, мають більший процент води, легко псуються, мають мало аромату, а крім цього перетвори з таких овочів є тяжкі до переховки. Навіть овочі, що вже зірвані помокли, не мають цієї вартости, бо в них є більший процент води і при зужитті 1 кг. цукру на 1 кг. овочів, процентово буде інший вислід при сухих свіжих овочах. Куплені овочі треба відразу взяти до перерібки, щоб не псувалися.

Найкраще переховуються в місцях сухих і холодних. Отже пивницю або комору добре вибілити, полички вишурувати водою з содою, добре висушити.

Коли не можемо переховувати в коморі чи пивниці, може до цього послужити шафа, але рівнож приміщена в холодному місці.

Не можна також приміщувати солодких перерібок близько квашених огірків, капусти. Слоїки більші і тяжкі ставити на долині, менші на вищих поличках.

В літі можуть бути лакоминкою свіжі овочі гарно уложені в чашках із кольорового шкла.

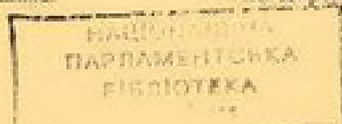
Начиння і прилади.

1. Широка плоска ринка до смаження заварювань, джемів, галяреток.
2. Високий горнець до розварювання овочів і ярин.
3. Діркована плоска варешка до шумовання і вибирання овочів.
4. Деревляна лопатка до мішання при смаженні джемів, заварювань.
6. Камяна миска до зливання заварювань.
7. Металеве ситко, або льняна стирочка до цідження соків.
8. Міцний льняний мішочок до видушування соку з овочів.
9. Добре є мати термометер повище 100°, як рівнож цукромір.
10. Стирочки.
11. Слоїки ріжної величини та форми, фляшки, камяне горнятко на мармелями чи повила.

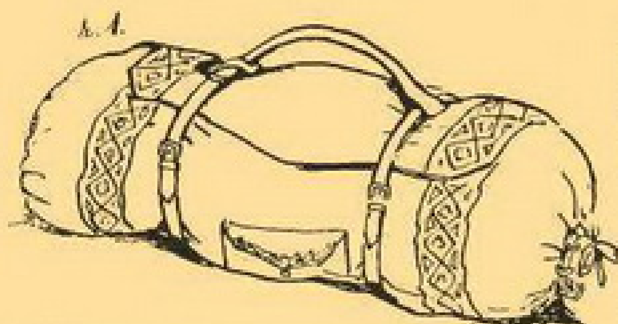
Приготова начиння.

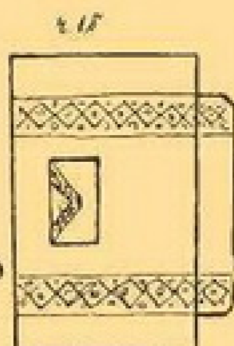
Слоїки і фляшки миємо в теплій воді з дезинфекційним порошком „Мота", полочемо в кількох чистих, гарячих водах. Не витираємо внутрі стирочкою, лиш уставляємо так, щоб стекла вода. Перед самим наповнюванням, слоїки стерилізуємо. Зимні слоїки укладаємо на бляху і вставляємо до зимної рури, легко підгріваємо, а коли слоїки сильно гарячі, беремо легко через стирочку і наповнюємо гарячими перерібками. Не можна ставити гарячого слоїка на зимну бляху, мармур і т. р., але ставити на суху стирочку. Не може бути в кімнаті протягу, бо слоїки можуть потріскати. З фляшок виливаємо гарячу воду і відразу наповнюємо соком, чи сирівцем призначеним до стерилізації. Коли вистигнуть, кожний слоїк опаковуємо відповідно, фляшки коркуємо, заливаємо парафіною чи ляком.

Н. К.

Форми для всіх

962. Подорожне покривало на постіль.

Потрібно сірого фабричного полотна, широкого на 1 м. — 120 цм. З нього одержимо покривало, у вимірах 1.10 м. довжини і 80 цм. ширини.

Сільського сірого полотна, широкого на 70 цм. потрібно 170 цм. Одержимо покривало у вимірах 85 цм. ширини, 110 цм. довжини.

Складові частини.

1. Головна частина покривала.
2. Кляпа.
3. Кишеня.

Як шити?

1. Викінчити мережкою або широкою лиштвою з трьох боків і ріг четвертого боку головної частини покривала.
2. Викінчити мережкою кляпу.
3. Приладити кишеню, вишити, пришити до покривала.
4. Вишити покривало.
5. Пришити ґудзики і петельки.
6. На вужчих боках пришити колісцятко, що через них просилюється шнурки або гарасівку для стягання клунка по боках.

ПОЛЬСЬКА РЕВІЯ МОДИ

Дня 7. травня ц. р. у салі Касина Літерацького відбувся показ моделів жіночого одягу з приміненням народніх домотканів. Показ стягнув велику скількість елегантної публики, між нею багатьох мистців, що є доказом зацікавлення цею здоровою та суспільно вартісною ідеєю. Найбільш моделів було виконаних із тернопільських і поліських вовняних та льняних тканин. Попередила показ передмова, де прелегентка пояснила зібраним економічне значіння користування домотканами. Попит на домоткани дає працю населенню сіл, випирає імпорт та підносить індивідуальний смак.

Моделі були виконані дуже старанно з приміненням до життя та найновіших кличів у моді. Дуже помислові були деякі моделі для пляжі. Вишивки були примінені тільки в однім моделі на камізельці.

В звязку з вражінням від показу, вишивками та невичерпаним багатством насувається думка, як багато більше ми могли б показати, з нашими чудовими вишивками, з багатим запасом наших домотканів, якими у нас самих все ж таки ще зацікавлення замале, а якими так уміло користуються чужі. В.

ПРО ЛЬОН, МАЛЬОВАНКИ ТА КАПЕЛЮХИ

Мода приносить нам загальні напрямні, накидає певні засадничі лінії сильветки, дає докладні накази про цю лінію, стиль краски та прибрання. Ці її розпорядки далекі від усякого „згляйшальтування" У тому ж її таємниця й успіх, що хоч дає накази, що всіх обовязують, то становлять вони загальну раму, в якій уже гуляє свобідно особистий смак, потреба та уподобання кожної жінки зокрема. Мода це направду дивна володарка. Бо хоч її панування належить до найбільш абсолютних, то й є вона рівночасно свободолюбна. Не лиш дозволяє, але й намовляє своїх підданих до того, щоб слухати власної волі та числилися зо своєю особою. Любить, коли її піддані проявляють особисту волю та зазначують свою окремішність. Подиву гідна гармонія протилежностей!

Але все таки поміж наказами моди є деякі, що проти них ніяка „шануюча себе" поклонниця моди не могла б виступити. Щорічно, чи там що пори року є їх кілька. Так і тепер, коли очікуємо гарячого літнього сонця і ладимося його зустрічати, мусимо подумати про конечну для цього віднову в наших строях. В першу чергу обовязує тут нас полотняна чи з сирого шовку суконка, або те, що французькі журнали називають „лінжері" (сорочкові матеріяли). Цей зворот до полотна, що вже зазначується кілька літ, особливо виступає цього літа. За ним не лиш господарські та практичні аргументи. Речниці моди підчеркують їх красу та жіночість. В погоні за новинами вони не лиш перегортають довоєнні журнали, звідки переносять на нові сторінки лінії, матеріяли, прикраси і т. п. Жадоба віднови та відсвіження моди завела їх і на село, звідки теж залюбки черпають крій, а останніми часами теж і матеріял. До знудження повторюють усі три слова: „молодість", „сільська сильветка" та „фантазія". І це друге слово починає діставати особливий наголос. Що найшла властиво мода на селі, побіч крою, широких спідничок, і т. п.? Найшла теж матеріял. Навіть скромна, перефільтрована через міське сито французька сільська мода доставляє квітчастих матеріялів, за якими шукають тепер парижанки. Що казали б вони, якби так натрапили на таке невикористане ще джерело, як наші села зо своїми полотнами, та іншими чинуватими, бараненими, мальованками!

Легкий, літній комплет.

А тепер ще кілька слів про таку річ, що від літ було і є „каменем приткновенія" у подружніх спорах. Так принайменше кажуть „бородаті" дотепи та новельки. Це очевидно капелюшки, що їх роля у нашому одягі така важна. Бо навіть минулорічний костюм чи суконка стають як нові, коли доповнює їх новий, добраний добре капелюшок! Передовсім треба підчеркнути, що в тій ділянці панує тепер майже неподільно солома. Очевидно є її багато родів: груба, примітивно плетена, пробівна, баком, маніллє, панама та тонкі „розгарові" соломки. До передполудневої суконки чи костюму прибрані квітками та вуалькою. До полотна екзотична, груба солома, маринарки оперезані, або облямовані стяжкою, або малі з рондом до гори.

До шовкових, квітчастих смріме — широкі капелюшки з панами чи маніллє, хоч не такі романтичні як минулого року, бо в менше класичній формі, але прикрашені квітками (витятими з сукні) або гліцериновими перами. На пополудне бачимо „розгоровий" тюль, коронку, вишні капелюшки, прибрані квітами. Тюль із перами, або стяжками. Найдемо там побіч квітів ще й овочі, що перетворять наші капелюшки в сади та городи. На вечір вже навіть не капелюшки, а наголовні прикраси.

Побіч соломи виступає цього року шовковий капелюшок, навіть із широкими крисами. Ось рипсовий, одноколіровий капелюшок у красці полька або з жерсею у двох красках, чи в пасочки, як костюм. Попеліна, мора, рондо в плісках, ось новості, що їх приносить шовк у капелюшках.

Так то з літнім сонцем найбільш пекучими питаннями для нас це полотняна чи з подібних матеріялів літня суконка, барвиста мальованка і обовязково новий капелюшок. Так зложилося, що за всім цим дозволяє і наказує нам мода шукати не лиш у фабричних варстатах, але й поміж сільськими виробництвами (навіть у ділянці капелюхів). Користаймо з цього багатого джерела, якого можуть нам позавидувати паризькі елегантки.

УНА.

РУЧНІ

Закарпатська таблиця вишивок

Ч. 1. Блюзка з панами або полотенця, вишивана взором ч. 2 із таблиці ч. VI. Комірчик може бути вложений або стоячий. Рукави довгі або, коли блюзка з сільського полотна, короткі.

Ч. 2. Вишивана суконка для 5-літної дівчинки. Виконана з фабричного полотна і вишивана взором ч. 1 і 2 з таблиці взорів ч. VI.

Ч. 3. Полотняна блюзка для підлітка до рисованої спідничкн. Взір ч. 2 з таблиці взорів ч. VI. примінений тут двічі. При шиї, рукавах і на долішньому краю є два ряди обміток, чорна й синя. Гудзики на переміну чорні й сині.

Чч. 4—5. Дві полотняні суконочки, прикрашені взором ч. 1 і 2 з VI. таблиці взорів.

Ч. 6. Капузка для дівчинки, прикрашена взором ч. 2. Червоні стрічки.

РОБОТИ

СКРОМНА ПОЛОТНЯНА СУКОНКА

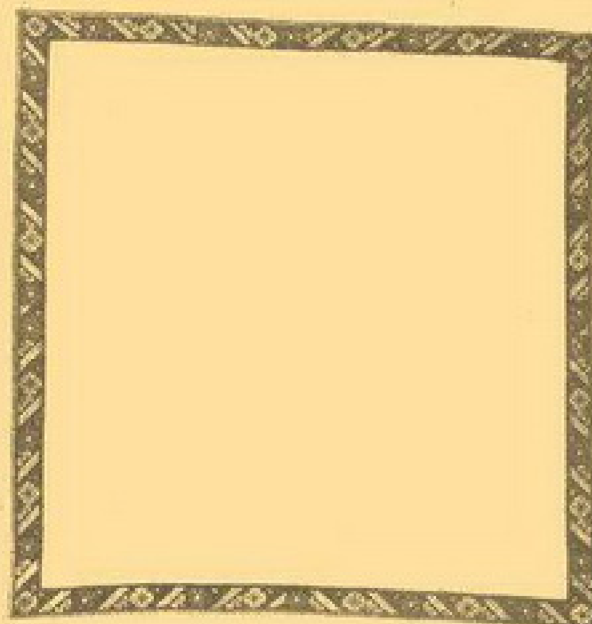
Гладкий крій цеї сукні демонструє, як можна гарно й доцільно прикрасити вишивкою полотняну суконку. Модель виконаний у фаховій гімназії СС. Василіянок за проєктом проф. Наталі Ґурґули-Сенів.

Виріз сукні має широкий відвернений комір. Край його закінчений торочками й по середині він прикрашений вузькою вишивкою. На моделі вишивка яворівська, але може бути й інший взірець, виконаний яркими красками. Рукави мають такі самі відвороти з торочками й так само уміщений взір.

Як узір може послужити нам чч. 3, 6 і 7 з таблиці взорів ч. VI, а також вузенький взірчик, що на долині.

Серветa з закарпатським узором

Взір ч. 7 із таблиці взорів гарно лямує серветку своїм зірчастим мотивом. Виміри: 90х90 цм. Зменшити вимірів не можна, бо взір широкий на 3 цм. і густий, отже при меншій серветці був би за важкий.

ЛЕМКІВСЬКІ

Оригінальні й невідомі є лемківські взори. Мають здебільшого квітчасті мотиви стилізованої форми. В дечому пригадують полтавські взори, але всеж таки мають багато свого, питомого.

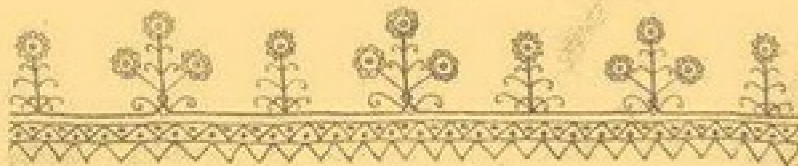

Подушка на лемківських мотивах.

Ця полотняна подушка має цікаво розміщену вишивку. Поле її поділене на дві частини, в одній є квітчастий розгалужений мотив, а в другій підклад для першого з дрібних хвилястих ліній.

Квітчастий мотив узятий з хустки лемківської жінки. Виконаний гладдю й ланцюшком в багатьох доволі контрастових красках.

Хвилясті лінії й зикзаки виконані ланцюшком, стебнівкою та гладдю. З обох боків відграничені вони рядом зірок у ріжних красках.

Завіска на лемківських мотивах

Простенький взір із лемківської хустки прегарно надається на легкі завіски. Більші й менші квітки чергуються одна по одній. Розставлені рідко, вони дають легкий, прозорий взір, що добре пропускає світло.

Матеріал: біла маркізета або тусор.

Вишивка виконана ланцюшком в одній красці. Може бути вишнева, помаранчева, блакитна, коралева.

Долішний край викінчений широким рубцем.

ВИШИВКИ

ЗАКАРПАТСЬКА ТАБЛИЦЯ ВЗОРІВ ч. IV.

(Із збірки Марії Горощак)

Чч. 1, 2, 4. Взір із вуставок, пазухи та рукава закарпатської сорочки.

Чч. 3, 5, 6. Взори з дудів закарпатських сорочок.

Ч. 7. Взір із сорочки з Рахова-Берлебаш.

Взір до завісок

Квітчастий взір цей можна перенести на папір, а потім відбити на матеріял. Вишивати ланцюшком, на тонких лініях поодиноко, на грубших класти поруч себе два або й три ряди ланцюшків. Ромбики, що знаходяться під квітками, виконані гладдю.

Всі лемківські вишивки виконані під орудою п. І. Добрянської.

ГОТУЙМОСЯ НА ПОКАЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ.

Ч. 1. Комплет із сірого полотна, пригожий для гладших пань. Вишитий яркими закарпатськими узором ч. 2 з таблиці ч. VI. Поясок, ґудзики й хустинка в головній красці взору.

Ч. 2. Суконка для підлітка з легкого матеріялу, прикрашена морщенням та полтавським гаптом. Взір виконаний ланцюшком і гладдю в красках кораловій і синій. Можна замовити за надісланням 1 зол.

Ч. 3. Елегантна сукня з кремової або бананової жоржети, щедро морщена. Наложені лиштви гаптовані полтавським узором у темносиній красці. Такий же капелюх і рукавиці.

Ч. 1. Сукня, стилізована на зразок бойківської сорочки. Бойківське морщення коло шиї, стану й на подолі. Зиґзаки й рівні лінії виконані ланцюшком у красках ясно-червоній і синій.

Ч. 2. Сукня стилізована на борщівській чоловічій сорочці. На рукавах по пять рядів мережки, на переді й спині сукні рівнож мережки. Край рукавів, поділ сукні і виріз вишиті гладдю чорно-білим узором. Кутасики при вязанні чорно-білі.

Ч. 3. Елеґантна сукня з шовкової жоржети, вишита гладдю в красках фіолетній, ярко-зеленій, золотистій і чорній. Можна також примінити взір ч. 1 із таблиці ч. VI. і його половину на боках станика. Поясок в одній із красок узору.

РОЗКІШНІ МОРЩЕННЯ

Ч. 1. Елегантна сукня з чорної тонкої вовни. Оригінально морщений переід із білої жоржети.

Ч. 2. Гладка суконка з тонкої вовни вишневої краски.

Ч. 3. Квітчастий літній матеріял, гладко скроєний.

ПОПЕРЕЧНІ ЗАКЛАДКИ

Ч. 1. Гранатова спортова сукенка простенькими білим жаботом.

Ч. 2. Прозірчаста жоржета дуже вишена. Пояс у красці горошків.

Ч. 3. Елегантна шовкова сукня фіолетної краски. Поперечні закладки.

Чи ви вже вирівнали передплату?

ПОЛОТНЯНІ КОМПЛЕТИ

Чч. 1—4. Цей полотняний комплет складається з гладкої суконки, що звужена в стані вшитками. До цього є квітчастий або вишиваний жакетик із полотняного матеріялу.

Чч. 2—3. Суконка з легкого квітчастого матеріялу має кілька стебнованих складок збоку. До цього гладкий жакетик.

МОДНИЙ ПОРАДНИК

А. Д. По нараді з фахівцями вибрали ми модель, що його можна зладити з 2.10 м. квітчастого матеріялу. Отже як бачите на рисунку, є ціла спідничка й частина станичка з квітчастого шовку, верх блюзки й спину треба докупити. Цей докуплений матеріял мусить бути одної краски. Прібка, що ви її прислали, виказує багато красок, отже радимо вибрати з них ту, що вам до вподоби, згляднo, що вам личить. Та остерігаємо вас перед чорною. Хоча тло в квітчастому шовку є чорне, то його є досить мало і воно було б за суворе до такої легкої ріжнобарвної сукні.

ПОЛОТНО З МАЛЬОВАНКОЮ

Ч. 1—2. Цей комплетик має спідничку з гладкого сільського полотна. До цього блюзка з мальованки та вилоги на жакетику.

Ч. 3—4. Із дрібної бойківської мальованки є ціла суконка. Жакетик із білого гладкого полотна з лямівкою з мальованки.

Ч. 5. Гладка суконка, застібнута згори на долину.

Ч. 6. Скромна суконка з тонкої вовни.

Ч. 7. Квітчаста суконка з декоративним поясом.

Ч. 8. Зграбна суконка з колірового матеріялу.

ПОКАЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ

влаштовують кооп. „Українське Народне Мистецтво“ із робітнею „Труду“ дня 10. червня ц. р.

Моделі з мальованок, домотканів та льняного полотна.

Ірина Винницька

ХРИСТИНА

Повість.

На другий день увечорі, коли я колихалася в величезному кріслі, а Нена грала на фортепіяні, приїхав її вуйко зо Львова. З другої кімнати доходив його голос. Кілька відірваних слів впало мені в уха й я настежилась. „Тоді підступили ближче" „Ранених"... Я зірвалася з місця: — Нено! — Вона отворила очі й дивилася на мене та її думки були далеко звідсіль. Не договорившись з нею, я сама вибігла з кімнати. Радник Григорович хаотично розказував про все, що він бачив. Він був схвильований і прибитий. Раз-у-раз повторяв:

— Нечуване! Кажу вам, нечуване.

На щастя він мав цілий жмут часописів і в них вже були одкладно описані равіщні події. Першим поїздом ми з Неною приїхали до Львова.

Я зателефонувала до Богдана вже з двірця і він зараз прийшов до мене. Кімната була ще закидана речами, одіж і книжки лежали всуміш. Я піднесла голову знад отвореної валізи.

— Не розумію тебе, Богдане. Чи то значить, що я не повинна була приїздити?

— Як хочеш, то хай буде, що так.

Я повторила гірко — „як хочеш"

— То не є таке просте — вибухнув Богдан. — Не знаю нікого, хто міг би тобою займатись.

Я видивилась на нього широко одкритими очима.

— „Мною зайнятись"?! А я... Мені здавалось... коли я довідалась про все, я зараз рішила їхати. Я була неспокійна за тебе й до того... Чи я не повинна бути на своєму місці, як кожний із нас? Мною займатись.. — Я похитала головою. — Ні, ти не потребуєш цього робити.

— Але ж, Христе, встався у моє становище. У таких умовинах...

Я спустила голову. Не дивлячись на все, чим була я для нього? Може розривкою, може майбутньою жінкою, слабою жінкою середневічних часів, безвольною істотою, що в такі дні, як оці, повинна сидіти в кімнатах для жінок, де шелестять кросна, захована від небезпеки, далека від подій, що йшлиповз неї, в дожиданні на поворот мужчин... — Ах, чиж він ніколи не перестане думати про себе?! О, він не був лицарем, що будить із зачарованого сну. — Мої думки гонили в одному завороженому крузі й не находили виходу. Літали над самим краєм розпачі, далі вже лише було ніщо й нікуди. Я підійшла до вікна й притиснула чоло до шиби. Внизу простягалася вулиця. Залізні заслони були спущені аж до землі, хоча не було ніякого свята.

Група молодих людей, пройшла кидаючи грімкі оклики. За хвилину зявились стежі. Вони зникнули на закруті. Нагло відізвався крик, лускіт, до бруку задзвонило скло, що летіло звідкілясь ізгори. Посипалось каміння. Стежі віддали свистки. Десь далеко залунали стріли. В тій хвилині з боку згори з шумом влетіла в вулицю товпа людей. Вона співала й ревіла, кидала грізні оклики, а над нею піднімався ліс палиць і дрючків. Велика таблиця з написом хиталась і хвилювала, її хапали десятки рук, тепер несли її дві жінки, одна мала розхрістана з піднесеною рукою; з її уст вирвався пискливий крик. Друга губила капелюх. Ненависть! Коли б між них упала мала дитина, вона роздерли б її на шматки, а матір покололи б ножами.

Я сказала задумано:

— Так легко йти на смерть. Запал дає забуття. Але в тюрмі, цілі місяці, роки...

Товпа пройшла, залишаючи за собою знищення, грозу й ненависть, іншу від тої, що горіла в її скаженому крику. Ненависть тиху й глибоку. Богдан сказав вдруге:

— Прошу тебе, відійди від вікна.

Я відвернулась від вулиці, що знову лежала тихо, терпеливо під людськими ногами й людським гнівом, що плив, як стихія.

— Христе, ходи... о, чого ти така бліда? Сядь отут!

Він налив мені склянку води, й я бачила, як його рука задрижала, коли доторкнулася скла. Він робить те чомусь одною лівою рукою. Я випила одним ковтком всю воду й поклала склянку на столик.

— Я хотів би, Христино... — його голос нагло заломився, і він мовчки обняв мене. — Я лише, тому так говорю, що тобі могло б... Якби так щось тобі пригодилось...

Він накрив очі рукою, начеб боявся побачити небезпеку, що мені грозила.

Це все слова, багато слів!... тиснеться думка, відламок думки, вже зникла, я вже знову чула тепло його руки.

Він говорив далі:

— Ти того не хочеш зрозуміти... Якщоб я тебе не любив...

Я поклала йому руку на уста. — Навіщо стільки слів? Не будеш мати зо мною клопотів, якщо мусиш відійти, іди! Якж не тому приїхала, щоб тримати тебе біля себе.

Він похилив голову. — Так, мушу. І прикро мені, що ти не розумієш різниці між мною і тобою.

— — — — — — — — — — — —

Люблю його, адже ж люблю його. І зараз: як неофіт безнастанно підсичую свою віру в нового Бога, зо страху, щоб до мене не вернулось давне почуття, давні уявлення. Тепер уже часом здається мені, що Богдан був зимним божком із каміння, що ожив від мого дотику. З цього часу я в його владі. В великому смутку, в великій радості, чи то упадок, чи піднесення, я як птах замикаю очі й ховаю голову йому на груди. Відчуваю біль, фізичний біль, коли наші злучені руки розплітаються. І проклинаю себе й його, ненавиджу свою любов і прагну втекти від неї. Все йде в забуття, а вона одна вертається, неклинана й небажана, вибухає вогнем, проклята й благословенна. Тоді в цьому змаганні за таємницю немов чую немилий голос Давидовича: „Природа не силкується за поясненням; гін і ненависть двох полів, тому й тому, будь ласка"... І його тихий смішок...

Мене взялась зневіра, й я верталась думками в минуле, можливо тому, щоб перевірити дійсність, знайти оправдання для себе й для нього... Бо то треба зрозуміти: все було сіре. На початку року оживлювались дні появою нового інструктора й нових книжок. По-

тім усе йшло однаково. Лекції, наука, проби в читальні, мамина хворість, пустощі й крики найменших братів... Роман був старший від мене. Ми обоє вели довгі розмови, читали спільно книжечки й мріяли про інше"... Ще й досі тямлю це хвильне почуття, з яким ми чекали на почту, двічі в тиждень. Листар, похилений селянин у чорній, латаній свитині, полотняних штанях і широкому капелюсі, низько кланявся і з увагою викладав на стіл листи й письма, що нас мало цікавили. Обоє з Романом ми хапали „Молоде Життя" або „Вістник" і немов звірята зо здобиччю, бігли з ними в затишний куток, де можна було прочитати все, захланно, одним ковтком. Так кілька років. Лише Роман і я. Ніхто більше. Молоді люди з довкілля не були подібні до нас. Ані Славко Василевич, плиткий, сірий хлопець, увесь у ластовинні, з жовтими зубами. Він, крім танцю, не знав більше нічого. Ані Орест Демковський, здібний, начитаний, з великими, зеленими очима, закоханий у мені, у своїй красі, у своєму декадентському „я" Ані Іван Щербатий, загорілий комуніст, що казав до мене: „Я вас, панно Христино ціню, як таку, як людину, як матерію, без усяких ідеалістичних витівок". Він теж мріяв про втечу з гімназії і Галичини, з цього „смітника провінціяльного націоналізму"

Одного вечора тато привіз із містечка вістку, що її всі прийняли байдуже, а що нас, мене й Романа, вивела зовсім із рівноваги. В містечку заложено пластовий курінь. „Нарешті" кликнув Роман і поїхав другого дня до міста. Я стояла на хвіртці, коли він вертався. — „Провірено" — коротко сказав він і я мовчки йшла за ним дожидаючи. Романові відомості навели на мене справжній відчай. Курінь був хлопячий і дівчат до нього не приймали. Крім того сходини відбувались вечорами, чи пополудні, а мені з села неможливо було б побувати на них. Роман інакше! Він завжди їздив колесом до міста. До того ж він на другий рік буде вже в осьмій клясі, буде мешкати в місті бо перед матурою мусить ходити до школи. Але я? Я, що до матури мала ждати ще цілих три роки! Одного дня, як Роман їхав до міста возом, узяв мене з собою.

— Ти добре пригадуєш, „Життя в Пласті"?

— Хіба ти не знаєш! — відповіла я трохи обурливо.

Книжку Тисовського ми знали майже напамять. Коли ми ввійшли до домівки, застали там повно хлопців у зелених одностроях і кілька дівчат, збитих у кутку.

— Бачиш, шепнув Роман — прийшли. Отже йди до них. Це буде окремий гурток при нашому курині.

Я приступила до дівчат, ніяково посміхаючись. Того ж дня заснувала дівочий, пластовий гурток. Три роки не минали хутко. Все ж я збудилася одного ранку з радісною думкою, що вступний іспит до восьмої кляси вже за мною і по феріях я ходитиму в місті до школи.

Крізь відчинене вікно я чула, як Настя гукала до курей на подвірі, і як гуси, злопотівши крилами, летіли до ріки. Сонце піднеслось понад оборіг і кинуло проміння до кімнати. В їдальні хтось відчинив двері, і я швидко заховалась під накривало. Мама! Ні? Коли б вона прийшла, як кожного дня! Тиша. Потім шелест. Та то бабуня у своїх постійних виступцях пішла до їдальні по цукор до кави. Чого то мене нині все дратує? І знову збудилась у мені дика туга, непереможне бажання покинути те все, гуси, бабуню і сонце... Але за тим, немов невідступні тіні зявилися передомною постаті батьків і цілий вчорашній вечір, повен гніву, докорів і сліз... Я замкнула очі. Щоб продовжити ніч і як найпізніше ввійти в черговий день. А може... Я все ще, наперекір усьому, вірила, що мама, ах хоч вона одна зрозуміє мене й погодиться. А вона не прийшла. По сніданні я збірала білля зо стриху. Крізь малесеньке віконце видно було поле, що зачиналось за садом і губилось на обрії. Я знала їх добре, ці зелено-золоті лани, повні сірої туги. Я не признавалась у своїх почуттях до них. Нині все було знане й ненависне; мене палила туга за іншим світом.

Поклавши білля на стіл у бабуниній кімнаті, я пішла в сад позбірати яблука, що попадали за ніч підчас бурі. Скрипнула хвіртка й почувся голос мами:

— Звідки я знаю, де вона! Може в саді!

Вона гнівалась. Знаю цей тон і цей настрій. Про ніщо не говорилося, про ніщо не зналося. Просто — я не існувала. Ах, я була б кричала з болю і гніву. Але я мала це мужньо витерпіти. Цей один раз. Вперше в житті я мала вчинити щось, на що вона не погоджувалась. Її серце стало немов камінне. І моє теж. До саду ввійшов Роман. Він учора приїхав зо Львова, і я все ще не могла погодитися з його зміненим виглядом.

— Ти такий худий, що можна було б тебе перепхати через цю діру.

— Чекай, Христе, чекай. Як ти посидиш два роки у Львові, то й тебе я перепхаю через цю діру.

— Бо ти не вважаєш на себе!

— Може. Чого ти вчера ввечері плакала?

— Е-е!

Роман перестав колупати кору з дерева і поклав мені руку на плечі. Від його проникливого погляду мені захотілось утекти, але водночас я почула, як сльози знову напливають до очей. Я шепнула:

— Я хочу йти на прогульку.

— На прогульку? Адже ж ти їздила вже на прогульки й до табору й мама, наскільки я знаю, ніколи тобі цього не заперечувала. Знаєш... я думав, Бог знає що! — І він підбіг, щоб накрити капелюхом метелика, що саме перелітав. Але метелик утік. Я сказала:

— Так, але ніколи я не ходила туди сама.

— Як то сама?

— Но просто сама. Не знаєш, що значить слово „сама"? Мушу йти в гори, пробути там три дні й три ночі, й вернутись в назначеній порі.

— А то що знову нового? Чекай, Христино, може ти маєш гарячку?

— Ти дурний!

— Я знаю, я вже то чув! Але яка ти? Чи то така химера, як з минулорічним манастирем? Що? Вже ні? То лише такий „спорт" Гадаю, що мама буде настільки розумна, що не пустить тебе.

— Ох, ні, ні! Не можуть мені цього заборонити! Я знаю, Романе, їм важко це зрозуміти. Вони не були зо мною, коли я читала свій доклад, вони не бачили мого серця! — і я розплакалась.

Роман ладен усе зробити, щоб я лише не плакала. Його рука дрижала, коли він взяв мою, і я слухняно сіла біля нього на лавочку. — Тоді в неділю, знаєш — Роман хитнув головою — то були кошові сходини. Коли ввійшов Джміль, у кімнаті запанувала глуха тиша. Ми стояли в рядах так тихо, рівно й непорушно, немовби ми були кубиками в деревляній скринці. Ряд одностроїв наче мертва зелень, ряд черевиків втоптаних у землю, готових кожної хвилини понести нас усюди, ряд шапок крою шоломів, схожих на голови єгипетських жовнірів на старовинних плоскорізьбах. В цій тиші, коли моє серце голосно вистукувало, я почула немов ізза гори своє прізвище. Я виступила з ряду. Подумай, десятки очей дивилися на мене, ждали моїх слів. Яке щастя, що ці слова лежали готові в мене. Інакше я не знайшла б їх, я немов перестала існувати...

Роман нетерпеливо ворухнувся, але не сказав: „Ти вже знову впала в поезію"!

— Ну, а потім оплески, похвали... Це мене трохи запоморочило. Всі зголосились до іспиту, а розвідчики, чотири пластуни й дві пластунки до третього. Самотня прогулька не є обовязкова для дівчат, але я...

— Що тобі стрілило?!

— Ну, так, стрілило! Зголосилася і вже пропало. Шелест пішов по кімнаті, коли я те сказала, а тепер...

— Пусте! Що значить, сказала? А якби ти сказала, що нині повісишся, то теж мусіла б вішатись?

— Коли б мама там була, вона не боронила би мені. Роман встав і я кинулася до нього. Я просила його помогти мені. Мама послухає його, коли він лише скаже одне слово, вона його послухає. Довго й терпеливо я доказувала йому, що я мушу йти, що мені ніщо не станеться, що...

— Якщо маю бути щирий, то я волів би, щоб ти не йшла. Але хай буде. Поговорю з мамою. Може вдасться.

Чи я подякувала йому? Не пригадую. Знаю, що ввечері, читаючи свіже число „Молодого Життя", я рішила невідклично поставити на своєму. Мене захопила стаття, в якій захватними словами було сказане те, що горіло невловне в моїй душі. Богдан Косаренко... Я не знала його. Я не чула ніколи цього прізвища. Десь далеко була людина, що мала мої думки й почування. В такому настрою можна було йти! Пройти біля мами з замкненими очима, подоптати всі малі сумніви й йти!

— — — — — — — — — — —

— Чи є щось краще над розкішну гордість самотности? — думала я соняшного ранку, спинаючись на стрімкий верх Парашки. Ще тепер згадуючи це, я не всміхаюся. З туманних споминів висувається третій день моєї прогульки, отой страшний третій день, що в ньому я пізнала правдивий жах, звихнула руку й зустріла Богдана Косаренка. Я радше сумно дивуюся: чого ж я так уперто шукала свого призначення?

О так! Богдан не був випадок. Ані похила площа, по якій легко сходити. Ані світло, що звилось і засліпило мене. Він був ідеал людини, сувора послідовність, неминуча конечність. Мій вибраний повинен бути непересічний, мати буйні заміри, відважну вдачу, глибокий розум, але й дрібку поезії, своєрідної поетичности, що опромінить наше сіре, виповнене працею життя. І нагло я зустрічаю людину, що має ці всі прикмети. В сімнадцять років не важко вірити, що можна знайти людину на міру, немов замовлене в кравця вбрання. І вже не чую жалю до Соні Горницької, що так легкодушно розвіяла перший чар. Коли я по прогульці, захоплена розказувала їй про свій знайдений ідеал, вона розцікавлена до крайнього, кликнула:

— Але ж хто це такий? Ради Бога, як він називається?

— Косаренко!

— Ах, Косаренко! — В цьому оклику крилось усе.

— Але ж я його знаю! Він приїздить часто зо Львова до нашого містечка до свояків...

— Так?! Но й що ж? Хіба він не...

— Так, знаєш, певно й ідейний, і непересічний, всі подивляють його знання, але...

— Що?

— Ні, нічого. Я думала... що то хто інший... А він минулого року бігав за Зенкою Ковалівною. Ах, як ми сміялись!

Що скоріше треба було відкинути поетизування. Але... чи не лишалися ще все таки спільні цілі, праця, зрозуміння у важних справах? Тепер розхитувалось останнє і мене бралась тривога. Я не думала про те, чого в нас завжди вибухали суперечки, чого мені вічно було „боляче" й чого потоками лились мої сльози. Але ж великі речі!.. Невже ж Богдан був лише моєю уявою, недійсною людиною, створеною з відірваних прикмет, що їх я зліпила в одне й освітлила своїми почуваннями?!

Мусіло бути пізно. Речі в кімнаті зарисовувались темними лініями. Я була така сонна, що милася з заплющеними очима. Ще стояла похилена над водою, коли хтось задзвонив. Що б то могло бути? Перша думка — не отвирати! Пані Білинська має ключ. Навіть якби його забула, то це не її дзвінок. Богдан?.. Ні. За кілька секунд пролетіли через голову найбільш фантастичні здогади. Мої рухи проти волі швидкі й нервові. Самі накинули на мене піжаму, причесали волосся, заховали воду. Дзвінок повторяється, але вже не такий різкий. Якщо це були б „вони", дзвінок не висловлював би вагання. Автім, і так знаю, що відчиню, чого ж?.. Рвучко відчиняю двері.

— Добрий вечір!

— Добрий вечір — відповіла я тихо, збентежено. Швидко опанувавши цілковите спантеличення, пропустила я гостя до кімнати. Він просив вибачення за таку пізну пору, але він думав, що застане тут Богдана. Він навіть, правду сказати, був певен у тому.

— Ні! Я відгорнула з чола волосся й поклала руки на спинку крісла, немов вони були б утомлені й не могли обійтися без опертя. Давидович одним поглядом обкинув кімнату, потім мене; я чогось спаленіла. Я не говорила з ним від „тоді" і все мені здавалось, що то не кінець, що ще щось прийде, що він ненавидить мене й шукатиме нагоди пімститись. Я відкашляла: — Богдан буде правдоподібно в себе в хаті.

— Власне, про те мені йде! Про те, щоб він не сидів у себе в хаті. Чи то доцільне, самому пхати голову в халепу? Скажіть, Христино!

Моя думка працювала з поспіхом, я усвідомила собі ярко становище, зручна обережність Давидовича напувала мене відразою. Я сказала спокійно: — Остало їх усього дванадцять.

Він нечайно розплився в усмішці. — О, люба дівчино, я так і думав про вас. Але на жаль не в тому річ. Не в романтичному героїзмі. Є пекуча потреба діяння, а коли хтось сам собі вяже руки... Ви розумієте. Забагато їх уже...

Я мовчки притакнула головою. Давидович поклав капелюх на стіл і я підсунула йому крісло.

— До того з раною! То не є дуже безпечно!

— Чому?.. Власне з якою раною?

— Як, ви не знаєте?! Адже ж Богдан ранений?!

— Ах!!!

ЛИСТУВАННЯ

Іванна Гордийчук, Черніівці. Дякуємо за вістку та світлини.

Туся Кочан, Джоліет. Дуже дякуємо за ваші заходи у п. Галича. Ми дістали статтю й дуже гарні світлини.

Інж. Володимир Дутка, Станиславів. До кінця 1939 належиться ще 7.50 зл.

Наталя Білинська, Кремянець. Не знаємо, як пощастило Вам із куховарською книжкою. Просимо повідомити нас.

Люба Добромиль, Грималів. Просимо повідомити нас, як пощастило Вам із куховарською книжкою. Вже довго не маємо вістки від вас.

Евгенія Озаркевич, Борислав. Бажані приписи подамо в липні.

Анна Пастушак, Перт Амбой. Тішить нас, що ви користаєте з узорів „Н. Х.". Краски завжди подаємо при взорах. Чи ви може щось іншого мали на думці? Дякуємо за слова признання.

Віра Матвіїв, Нівра. Гроші ми одержали. 90 сот. ми зачислили за „Дріб і дичину", а решту на передплату. „Дріб і дичину" вислали вам.

М. Яськевич, Лушів. Просимо подати, яких саме монограмів бажаєте собі.

Наталя Налисник, Дукля. Ви прислали 90 сот. без подання на що вони призначені. Мабуть на „Дріб і дичину"?

Левна Затхей, Торунь. Дуже дякуємо за полагодження справи. 1 зол. передали „Рідній Школі" Другий зшиток „Укр. кухні" — це „Дріб і дичина". Чи вислати його вам? Бо „Городина" вийде трохи пізніше.

Марія Юськевич, Комарно. Чч. 6, 7—8, 9, 10 ми вам вислали. „Дріб і дичина" коштує 90 сот. Просимо надіслати нам жовтим переказом, а ми зараз вам вишлемо.

Укр. Жін. Т-во ім. Лесі Українки, Гафорд. Передплату ми одержали, заплачено до кінця червня 1939.

Осипа Бродович, Манастир. Передплата вирівнана до кінця жовтня ц. р. Адреса Взаїмної Помочі Укр. Вчительства є Львів, ул. Якуба Стшеме 11.

Почтову оплату заплачено готівкою.
Należytość pocztową zapłacono gotówką.

Льняні полотна на суконки у великому виборі поручає крамниця

„У. Н. М.“ Сикстуська 20.

сільські полотна в ціні від 1.30—1.65 зл. подвійні широкі від 3.90—9.75 зл.

Wydaje: Kooperatywa „Ukraińskie Narodnie Mystectwo“. Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Kościuszki 1, 5.
Redaktorki: Marja Hromnycka, Lidia Buraczyńska-Rudyk. — Z drukarni Nauk. T-wa im. Szewczenki we Lwowie pod zarządem S. Mykitki.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво“. Редакція і Адміністрація: Львів, вул. Косцюшки 1, 5.
Редакторки: Марія Громницька, Лідія Бурачинська-Рудик. — Друкарня Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові під управою С. Микитки.